REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi invoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 7.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 36.—Anul LXXI. Braşov, Vineri 15 (28) Februarie 1908.

## Odinioară şi acuma.

Braşov, 14 Febr. v.

In tractatul distinsului istoriograf ceh, Dr. I. L. Pic, ce l'am publicat zilele acestea în foiletonul ziarului nostru („Naţionalităţile din Ungaria în lumina istoriei"), se vorbeşte şi de vestita Ţară a Făgăraşului dela poalele munţilor transilvăneni, care a jucat odinioară un rol atât de însemnat în istoria noastră. D-l Pic aminteşte faptul, că Făgăraşul şi-a păstrat până târziu titlul de ducat şi, fiindcă fù dat adeseori prin secolul al 14-lea şi al 15-lea voivozilor din Muntenia ca feud, s'au desvoltat şi aici *boierii* ca şi în Muntenia şi a rămas nealterat caracterul naţional românesc. Iar cu privire la aceşti nobili români, cari şi astăzi se numesc boieri, Dr. Pic afirmă că aceasta este o dovadă, că pe vremile acele conştiinţa naţională românească era bine reprezentată în această nobilime.

A fost odată ce a fost în timpul de aur al Ţărei Făgăraşului! Românii de acolo au rămas ce e drept, până în ziua de azi proprietarii pământului pe care îl mai numim şi „Ţara Oltului".

Şi astăzi?

Astăzi, o sută şi mai bine de ani după revoluţiunea lui Horia, şi marea revoluţiune franceză, 60 de ani după revoluţiunea din 1848 şi treizeci de ani după ce steagul dorobanţului român, fâlfâind pe reduta lui Osman-Paşa de la Griviţa, a vestit lumei întregi reînvierea vechei vitejii a oştenilor români dela răsăritul Europei, cari odinioară, pe când strălucia şi steaua Ţărei Făgăraşului, formau oastea creştină pe care o conducea Marele Ştefan, „luptătorul lui Christos", în contra păgânismului, — cum l'a numit Papa dela Roma, — astăzi, zicem, după ce numele de Român este cunoscut şi preţuit pe tot rotogolul pământului, se mai poate oare vorbi despre caracterul naţional românesc despre conştiinţa naţională română a celor din Ţara Făgăraşului?

Multe s'au schimbat în cursul celor două veacuri trecute. Mândrul ducat de odinioară dela Olt a devenit un comitat, sub stăpânirea nobilimei maghiare, şi astăzi se distinge de celelalte comitate ale Ungariei, cu care înainte de 40 de ani fu contopit întreg Ardealul, numai prin aceea, că este cel mai mare comitat din Transilvania locuit de Români. Poporaţiunea lui e românească, dar se mai poate oare azi numi românesc acest comitat?!

Vedem cum cetitorii noştri din acel romantic şi istoric ţinut fac ochi mari, cetind această întrebare. Făgăraşul, vestita ţărişoară română de odinioară, să fi încetat d'a fi românească? Şi numai idea va naşte întrânşii o sacră revoltă a sufletului lor. Aceasta o presupunem cu siguranţă dela cetitorii noştri.

Nu aşa simte şi se gândeşte de sigur acel pigmeu împintenat, care ocupă azi locul marilor cârmuitori ai Ţărei Făgăraşului din vechime. Fişpanul unguresc, omul de încredere al stăpânirei de azi, care joacă pe mica providinţă în casa comitatului din Făgăraş, a făcut cruce peste caracterul românesc şi conştiinţa română a Făgărăşenilor şi i-a închinat zeului păgân al maghiarizărei. Altfel nici că ne putem esplica ceea ce a pus la cale zilele acestea acest fişpan cu numele Szell Iozsef, care numai la sfârşitul verei trecute fuse instalat în postul său, şi cu acest prilegiu primit şi sărbătorit de cătră Românii din comitat cu aşa mare pompă şi cinste, de-ţi venia să crezi că a întrat în capitala ţărei Făgăraşului cutare voevod de pe vremuri.

Ce i-a trăsnit prin minte, ce nu, acestui pogorâtor din familia Szell, al căruia unchiu ne-a „fericit" atâţia ani, ca ministru preşedinte, cu devizele şi formulele lui de Doamne păzeşte, destul că locuitorii a unsprezece comune curat române, aparţinătoare fostei graniţe militare române a regimentului I, au primit deodată un ordin straşnic dela comisiunea administrativa a comitatului Făgăraş, subscris de dânsul, preşedintele ei, prin care li se vesteşte scurt şi fără multă vorbă, **că şcoalele lor româneşti au să fie de aci încolo şcoale ungureşti, cu limba de predare maghiară.**

Fie că aşa-i porunca ce a primit-o fişpanul dela Budapesta, fie că este un plan mai de mult ţesut şi eşit acum la iveală al lui propriu, spre a-şi câştiga înaintea şefilor săi un mare merit, fişpanul sub masca unui vot al comisiunei administrative, a decis a înscrie şcoalele române amintite în *cartea maghiarizărei*, pe care legea lui Apponyi o numeşte „Cartea de origine a şcoalelor poporale, cu limba de predare maghiară". (A magyar tannyelvü elemi iskolák törzskönyve).

Ordinul Nr. 336 din 1908 cu data de 8 Februarie st. n. spune: „Pe baza legei Apponyi dela 1907 § 18 precum şi pe baza § 40 al îndrumărei ministrului de instrucţiune, dată privitor la executarea acestei legi, *constatăm*, că dela 1905 în şcoalele comunale din comitatul Făgăraşului s'a predat în afară de limba română şi în limba maghiară; de aceea şcoalele comunale elementare din *Viştea-inferioară, Copăcel, Lisa, Mărgineni, Berivoiul-mare, Ohaba, Tohanul-vechiu, Scorei, Ţinţari, Vaidarecea şi Voila* **le declarăm de şcoale cu limba de predare maghiară**, cu adausul, că pe lângă limba maghiară se va preda pentru şcolarii cu limba maternă română, dela classa III-a în sus, **în două oare pe săptămână** deosebit şi **limba română pe baza cărţii de cetire.**"

Comisiunea administrativă comitatensă, care a luat aceasta volnică şi nelegală hotărâre la porunca fişpanului, este compusă în majoritate de membrii români. Fost'au toţi de faţă, ori că au lăsat ca fişpanul cu câţiva oameni ai săi să decreteze înarticularea şcoalelor române grăniţăreşti în cartea maghiarizărei?

Ce va zice comitatul? Ce va zice reprezentanţa lui în care majoritatea covârşitoare sunt Români? Vor decreta ei înşişi moartea lor naţională? Vor îngădui să se stingă viaţa acelor şcoli româneşti înfiinţate cu ajutorul mijloacelor din fondurile grăniţăreşti, ce le-au câştigat moşii şi strămoşii lor stând zi şi noapte veghie la graniţa împărăţiei şi jertfiindu-şi avere şi viaţă pentru apărarea ei?

Când cu instalarea fişpanului Szell, în August anul trecut, tirifoiul „iluştrilor conducători" pusese în mişcare toată Ţara Făgăraşului ca să facă o primire noului fişpan ca unui principe. Au ridicat arcuri de triumf şi au adunat tinerimea română şcolară de pretutindeni ca să întimpine cu flori în mâni pe fişpan şi fetiţe îmbrăcate în costumul românesc să-i predea buchete de flori. L'au preamărit pentru meritele, necunoscute, ce şi le-ar fi câştigat timp de doi ani ca protonotar al aceluiaş comitat şi l'au primit în mijlocul lor ca fişpan cu strigări de „Să trăiască" şi cu inscripţii de: „Isten hozott!" şi *de desupt*: „Bine aţi venit!"

Fişpanul îşi arată acuma recunoştinţa. Poate e de părere că le face un bine strănepoţilor lui Radu Negru dacă le ajută să între mai curând în bastioanele culturei maghiare. Işi gândeşte poate că trebue că au mare dor de aceasta cultură dacă şi la întâmpinarea lui au pus mai întâiu pe „Isten hozott".

Destul însă cu crudelitatea de-a face şagă, bunăoară ca şaga meşterului Manole din vestita baladă a „Mănăstirei Argeşului". Şagă cu inima înfrântă de durere pentru decăderea caracterului românesc şi a conştiinţei naţionale a urmaşilor vitejilor de Omlaş şi de Făgăraş!

Lăsăm să vorbească astăzi strigătul de durere şi de indignare ce răsună din mijlocul poporaţiunei lovită de ucazul barbar — ilustraţia cea mai tristă a veacului de lumină şi de civilizaţiune!

---

## Maghiarizarea şcoalelor noastre grăniţăreşti.

### Un ordin monstruos.

Prea Onorată Redacţiune! Fie-mi permis a Vă aduce la cunoştinţă următorul *atentat ce s'a plămădit în vestitul Făgăraş contra a 11 din cele mai bune şcoli româneşti, şi anume contra şcolilor foste grăniţăreşti din comunele: Viştea inferioară, Copăcel, Lisa, Mărgineni, Berivoiul mare, Ohaba, Tohanul vechiu, Scorei, Ţinţari, Vaidarecea şi Voila*, cărora prin ordinul comisiunei administrative de sub Nr. 336—1908 *li se confiscă de-adreptul limba română ca limbă de predare şi li se impune ca în viitor singur numai în limba maghiară să mai propună*, fapt care pe noi pe toţi, cărora ni s'a împărtăşit, ne-a consternat şi ne-a indignat din cale afară. Ordinul zice din cuvânt în cuvânt: „Declarăm numitele şcoli (enumerate mai sus) ca şcoli cu limbă de propunere maghiară, cu acel adaus, că elevilor *cu limba maternă română începând din clasa III. în sus (!)* să li se propună *în câte două ore în săptămână limba română pe baza cărţii de cetire". (!)*

Se dă mai departe ordin inspectorului reg. de şcoale din Făgăraş, ca toate şcoalele aici enumerate să le inducă în aşa numita *„carte fundamentală"* a şcoalelor cu limbă de predare maghiară.

Monstruosul ordin se provoacă la §. 18 al artic. de lege XXVII—1907 şi la ordinaţiunea ministrului de culte Nr. 76000, §. 40, ca şi când în acestea s'ar cuprinde îndreptăţirea lui.

Nu ştim — noi cei din provincie — nimic dacă şi întru cât au luptat contra acestui atentat monstruos, acei câţi-va domni de ai noştri români, cari sunt membrii aleşi în comisiunea administrativă a comitatului Făgăraş, ori doar au strălucit cu absenţa dela şedinţă, lăsând mers liber si accelerat unui adevărat desastru, comis sub presidenţia tînărului fişpan *Szell*, care la instalaţia sa de astă vară glăsuia cătră mulţime că: »Steaua mea conducătoare (adecă a fişpanului) e dreptul, biblia mea e cartea legilor şi acul meu magnetic e dreptatea«. Ce ironie!

Dar să cercetăm niţel mai de aproape cum stăm cu paragraful, la care se provoacă numitul ordin. — §. 18 din articolul de lege XXVII din 1907 zice în alineatul care singur se poate aplica pentru cazul nostru: »In toate acele institute de învăţământ poporale, în cari limba statului e întrodusă deja *ca unica limbă* de propunere. aceasta stare mai mult nu se mai poate schimba«.

Pe baza acestui §. ordinul e ilegal. In amintitele şcoli *limba de predare* a fost până acum *limba română* şi *nu cea maghiară*.

Ordinaţiunea ministerială Nr. 76000—1907 în §. 40, zice din cuvânt în cuvânt: »După alineatul al doilea — pomenit mai sus — din §. 18 art. de lege XXVII—1907 în acele institute de învăţământ poporale, în cari limba statului e întrodusă ca limbă de propunere, această stare mai mult ne mai putându-se schimba, comisiunea administrativă, pe toate acele şcoale elementare, cari pe timpul *întrărei în vigoare a art. de lege XXVII—1907, sunt de limbă maghiară*, prin inspectorul de şcoale reg. le notează în cartea principală autentică, şi controlează susţinerea acestei stări pe baza acelei cărţi, etc.«, şi apoi: »ori în caz când o şcoală cu limbă de propunere nemaghiară, devine cu limbă de propunere maghiară, se înseamnă ulterior în cartea amintită«.

Nici acest § nu are în vedere susnumitele şcoli, cari în *1 Iulie 1907 toate aveau* **limba de propunere română** *şi nu pe cea maghiară*.

Este deci evident pentru ori ce om cu bun simţ şi cu simţ pentru dreptate, că din aceşti paragrafi nimeni nu poate trage concluzia, că în locul limbei române, care a fost şi este şi acum limbă de propunere la şcolile mai sus pomenite, s'ar putea impune, cum se încearcă a face ordinul, limba maghiară.

Adevărat este, că inspectorul de mai 'nainte, pe care foaia *»Ţara Oltului"*, la permutarea lui din Făgăraş, l'a lăudat la nemurire (chestie de gust), a cerut să se propună limba maghiară în şcolile foştilor grăniţeri, în măsura din ce în ce mai mare, ba chiar peşte măsura dreaptă, lucru pentru care cu el am avut neplăceri, dar de aici şi până la schimbarea limbei de predare, este o foarte mare distanţă, căci limba de predare o poate statori susţinătorul de şcoală în cadrul legilor, şi *schimbarea limbei tot numai cu învoirea susţinătorului de şcoale se poate face.* Iar noi desfidem pe ori şi cine a ni putea dovedi, că am dat vre-o dată învoirea noastră la schimbarea limbei de propunere, *dar nici nu s'a cerut nici odată asa un lucru*, despre care s'a putut şti că nu se va da, şi afir-

mâm solemn înaintea lumei, că *numai pentru susținerea limbei noastre în școlile*, pe cari dacă și nu noi dar din cruntă sudoare le-au ridicat părinții, moșii și strămoșii noștri, iar acum ar voi să ni-le ia așa numai tam-ne-sam din mână — *am jertfit atâta până acum.*

Dacă comisiunea administrativă din Făgăraș și în special referentul ei, substitutul de inspector, care dirige acum aceste trebi în comitatul nostru, râvnește la laturi ușori, ar putea să îi câștige pe altă cale, iar nu pe aceea pe care a plecat cu școlile foste grănițărești, cercând așa prin șiretlicuri a le rupe capul și a le înfunda în buzunarul din care nu mai este înviere în veci vecilor. Căci acest ordin s'a putut da numai așa, că s'a forțat înțelesul §§ suspomeniți, ceeace poate constata orice om cu scaun la minte.

Legea lui Apponyi este destul de aspră pentru noi cari nu putem să imputăm lui Dumnezeu, că ne-a făcut Români și încă Români leali, iubitori de patria care ne este leagăn și mormânt, cu respect către legi și doritori de cultură; nu era de lipsă ca să o mai și năsprească comisiunea administrativă a Făgărașului, și să o forțeze în defavorul școlilor noastre, pe cari noi cu sudori amare le-am ținut până acum ca în dinți, și nu voim a le da plocon nimănui.

Este o adevărată bătaie de joc ce se face poporului din cele 11 comune române fruntașe, este sfidarea oricărui bun simț față de noi, a căror părinți, moși și strămoși grănițeri au purtat pe vremuri cele mai grele sarcini și au luptat cu arma în mâni pentru apărarea patriei și a tronului, și de sigur nu a meritat asemenea bruscare și nesocotire a dreptului istoric, pe care și l'au câștigat școlile din satele lor.

Noi, susținătorii acestor școli, am cinstit legile sancționate și le cinstim, în orele prescrise pentru limba statului s'a propus limba maghiară în măsură binesocoterată, poate mai mult decât era cu dreptul, cu un cuvânt nu ne-am opus și nici acum nu ne opunem să se propună, dar ca din școlile noastre așa numai din chiar senin, peste orice lege, de dragul nu știu cărui mititel, care umblă după merite sforăitoare în paguba noastră, să se scoată cu totul limba noastră, să ne ierte toată suflarea, nu ne putem învoi nici decum. *Dacă am primi și această lovitură cu inima liniștită, nu am merita o soarte mai bună decât o avem.*

Iată pentru ce datoria noastră este să protestăm contra volnicului ordin din răsputeri, *el trebue să fie cassat.*

*X.*

## Revista politică.

Vineri s'a început în dieta ungară desbaterea proiectului de lege, prin care se prevede *înăsprirea regulamentului camerei.* În înțelesul acestui proiect, la cererea a 150 deputați unele proecte de lege se vor declara de urgente și la desbaterea acestor proecte urgente ședințele vor dura neîntrerupt câte 16 ore pe zi. Proectul reformei electorale încă va fi desbătut pe baza acestui regulament înăsprit.

Lupta în contra acestui proiect, care are de țintă împedecarea libertății cuvântului, au început-o Vineri deputații eșiți din partidul kossuthist, așa numiții „disidenți".

Deja Joi, adecă în preziua desbaterei regulamentului înăsprit, au protestat energic disidenții și naționaliștii contra înăspririi regulamentului. Deputății naționaliști Dr. St. C. *Pop* și Dr. I. *Suciu* au spus, că guvernul tinde prin înăsprirea regulamentului a face imposibilă lupta în dietă contra reformei electorale, care nu va sta pe baza sufragiului universal nefalșificat.

Vineri au început lupta contra înăspririi regulamentului deputații disidenți. Dep. *Farkasházy* a acuzat guvernul, cu călcarea legii. Dep. *Lengyel* spune că guvernul face revizuirea regulamentului la porunca Vienei, care vrea să urce contingentul militar și să creeze „Monarchia unitară" cu contopirea Ungariei în sânul Austriei. Că înăsprirea regulamentului se face de frica obstrucției croate și naționaliste, e numai un pretext. Cere ca proectul să fie luat dela ordinea zilei. Dep. *Bozoky* zice că dieta nu trebue să se teamă de naționaliști, căci după altee alegeri nu vor mai ajunge atâția naționaliști în dietă, câți sunt acum.

Sâmbătă a vorbit deputatul socialist *Mezőfi*. Guvernul — a zis Mezőfi — în loc să facă independența Ungariei, răpește libertatea cuvântului. Prin noul regulament, se poate vota orice lege păcătoasă și stricăcioasă națiunei. Dacă dieta votează înăsprirea regulamentului, comite o sinucidere. Oratorul mai spune, că obstrucția croată a fost anume pusă la cale ca să fie motiv pentru înăsprirea regulamentului. Puterea coaliției constă numai în aceea, că îndeplinește toate poruncile Vienei. Luni au vorbit contra înăspririi tot deputații disidenți. După disidenți vor urma la cuvânt deputații naționaliști și croați, așa încât de pe acuma se poate prevedea, că desbaterea acestui proect va dura săptămâni de zile și dacă lupta se va purta cu bărbăție, va aduce guvernul în mari încurcături.

*

De o deosebită importanță a fost ședința de Marți a dietei, când au luat cuvântul la proiectul dela ordinea zilei, venerabilul deputat sârbnaționalist Mihail *Polit*, ministrul *Andrassy* și cel mai marcant membru al grupului disidenților, dep. *Eötvös.* Dep. Polit a arătat într'un discurs mai lung, ascultat cu deosebită atențiune și de kossuthiști, că proiectul revizuirei regulamentului este o sabie cu două taișuri, care poate să fie folosită de Viena și încontra rassei maghiare, căci Viena nu-și va da nicicând consimțământul la realizarea înființării unei armate independente ungare. In ce privește naționalitățile, spune, că actuala constituție este mai rea decât absolutismul de pe timpul lui Bach.

*Polit* a prezentat de încheiere o rezoluțiune în numele deputaților naționaliști, în care se cere ca revizuirea regulamentului să se ia deocamdată dela ordinea zilei, iar în schimb guvernul să prezinte imediat dietei spre desbatere proiectul reformei electorale.

Al doilea orator a fost ministrul de interne, contele *Andrassy*, care a căutat să combată pe toți vorbitorii de până acum și să dovedească că înăsprirea regulamentului trebue să se facă în interesul Maghiarilor. O impresie oarecare a făcut asupra tuturor declarațiunea lui Andrassy, că dacă nu se va primi revizuirea, el și soții săi din guvern vor demisiona. Se spune de altfel, că ministrul n'ar fi în contra unor schimbări a proiectului, numai cât aceste schimbări să nu fie în contra intențiunei (?!) reformei regulamentului.

Al treilea orator a fost deput. *Eötvös*, care a istorisit la început câteva reminiscențe din trecutul dietei ungare. A spus între altele, că în anul 1873 s'au ținut la desbaterea budgetului nici mai mult, nici mai puțin decât 930 vorbiri, și că întreaga dasbatere a durat 9 luni de zile. Trecând apoi la proiectul revizuirei, il critică spunând că prin el se dau președintelui Camerei drepturi ne mai pomenite.

Ministrul de interne, zice Eötvös, să'și aducă aminte de politica Habsburgilor și să lase la o parte naționalitățile și Croații. Nu în contra acestora se va pune în practică regulamentul înăsprit, *ci în contra opisiției maghiare.* De aceasta Eötvös e convins. Prin urmare declară, că va vota contra revizuirei.

*

În legătură cu desbaterea revizuirei regulamentului camerei s'a făcut iarăși vorbă despre *viitoarea reformă electorală*, care deocamdată e închisă cu șapte lăcate în biroul ministrului de interne. Ministrul Andrassy a spus adecă în culoarele dietei, că numărul deputaților se va înmulți prin noua reformă și anume vor alege un număr mai mare de deputați *orașele* și părțile țării, a căror locuitori sunt mai *„culți"* și că unele dintre cercurile esistente se vor încorpora în altele. Astfel orașul Budapesta va alege în loc de 9 deputați ca până acuma, — 22 și așa mai departe. Din toate aceste putem vedea, că numai spre binele nostru nu s'a ticluit noua reformă electorală.

O știre ciudată, dar basată pe documente autentice, aduce în numărul său de eri ziarul „Pesti Napló". Acest ziar ne surprinde din nou cu vestea, că viitoarea reformă electorală se va basa *pe dreptul de vot plural.* Așa de pildă un advocat ar avea drept la trei voturi, unul fiindcă știe scrie și ceti, al doilea fiindcă are diplomă universitară și al treilea fiindcă plătește atâta și atâta dare. In schimb muncitorii și țăranii ar avea numai un singur vot.

Stând astfel lucrurile, nu mai știm ce să credem despre viitoarea reformă!

*

Ministrul Günther a răspuns Sâmbătă la interpelația deputatului Dr. A. Vlad privitoare la *nelegiuirile săvârșite în cercul Rapolt* (com. Hunedoarei) cu ocaziunea alegerei de membrii congregaționali. După obiceiul vechiu ministrul neagă, că s'ar fi întâmplat abuzuri. E drept că doi tineri români au fost excortați de gendarmi, dar aceasta s'a făcut pentrucă tinerii au „agitat". Declară că din partea sa chestia e încheiată. Dep. Vlad n'a luat la cunoștință răspunsul ministrului.

*

Alegerile pentru *dieta croată* se fac astăzi și mâne în întreaga Croație în mijlocul unei mari agitațiuni. Din cauza aceasta deputații croați, fiind ocupați în cercurile lor, n'au putut lua parte la desbaterea ce se urmează în dieta ungară. Ei vor sosi la Budapesta de-abia săptămâna viitoare.

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

## Veronica.

— Isprava unui proces de presă. —

— Fine. —

Veronica le ridică capetele pe rând, îi sărută cu fiască dragoste, și le dete să guste pe rând rachie tare de drojdii. Îi frecă pe frunte, pe mâni,... pe pept... pe la inimă...

Ingerul de copilă isbuti a-i desmeteci, — a-i trezi, și încet încet a-i conduce la pat — de unde credincioasa logodnică a fiului iubit nu s'a mai reîntors acasă.

După însănătoșarea diacului, ea le-a povestit, — că el a fost judecat nu pentru hoții, ci pentru politică... dar nici de cum nu puteă pricepe diacul ce va să zică *politica* aia — tot un drac!

Birăul a încercat din toate puterile să-o dee după notarul din sat, — dar Veronica nu mai vorbea cu nimeni, decât cu bunii părinți ai logodnicului său închis.

— »Nici cămașe pe tine nu capeți, dacă nu mergi după notarul — necum să capeți cele 10 mii florini și averea toată după moarte!

— »Din acest moment nu-mi mai ești tată iubitor. — Iată, — acolo în casa aceea șede tatăl meu, și maică-mea!« — zise Veronica arătând spre casa tăcută și tristă, încunjurată de oameni — a bunului diac. —

— »Dar te voiu aduce acasă cu jăndarii. Eu îți poruncesc, eu te-am crescut, te-am învățat, ce vrei cu calicii aia — neam de arestanți«.

— »Poftim! dacă vrei să vezi naintea ta patru cadavre frânte, a căror ucigaș tu ai fi, — dacă vreai să vezi răsplata neamului, și dacă vreai să-ți atragi blăstămul mamei noastre națiuni și puternicului Dumnezeu!« — răspunse Veronica, și ca o ușoară căprioară dispăru, lăsând pe tatăl său aproape nebun de desperare și zăpăcit de neînțelegere.

II.

La un an și mai bine, — după cele întâmplate mai sus, și după o viață de suferință pentru toți cunoscuții noștri, — eră o zi de sărbătoare, zi de primăvară senină. Diacul nostru cânta în biserică, unde foarte puțini dreptcredincioși venise, și el cântă de o vreme încoace cu niște versuri atât de pătrunzătoare, atât de duioase, încât toate femeile izbucneau în plâns, și bărbaților uneori li-se rupea inima. — Privia bunul diac în iniaturi, prelungea orânduiala stranei, că doar vor veni bunii săteni odată, — asemenea bătrânul preot, cu fața strălucitoare, — cu ochii scăldați în lacrimi de bucurie, așă prelungea slujba, încât — diacul nu-și puteă da seamă, ce se întâmplă. Câți-va moșneni și matroane tot la diacu priviau, care în anul din urmă albise de tot, și era tăcut și liniștit, — dar în momentul de față avea o neliniște bătrânul, — el privi în tinda bisericii și locurile Paraschivei și ale Veronichii le văzù ocupate de niște babe bătrâne.

— Unde vor fi ele? Unde sunt sătenii? — Numai birăul și notariu stau posomorâți lângă strana din dreapta, și ei păriau a se întrebă în tocmai ca diacul.

In podul bisericei, în cor, nu era dascălul, nu era picior de tinăr, și vremea era înaintată. Unde erau fruntașii satului, unde fecioarele, feciorii? Și preotul liniștit începù la slujba unui praznic, și-o termină, — și-atunci diacul ne mai putând învinge frica și presimțirile schimbătoare, — se duse pe ușa stângă a altarului, și șopti încet la urechia părintelui, pe care-l îmbrăcă acum fătul în sfită, ca la cel mai mare praznic —:

— »Norodul casei Domnului nu sosește părinte! Satana trebue că ia ispitit pe dreptcredincioșii noștri« — să ținem maslurile?

— »Mic ești în credință, du-te la locul tău în strană, căci Domnul îndurării îți pregătește ție mare bucurie inimei strivite, și mare veselie întristatului tău suflet, du te diece cântă polileul, — cântă-l frumos«.

Și glasul diacului răsuna tremurător, mângăitor și dulce, — iar în cimiterul bisericei răsunară de-odată 12 detunături, salve de bucurie, iar dela poarta cimiterului, până la pragul sfintei biserici erau două rânduri de călăreți, toți cu steaguri și cu pantlici naționale, — iar prin mijlocul lor, urmați de poporul mai multor sate, îmbrăcat sărbătorește, veniau mai mulți domni și doamne, — cu buchete de flori, cu cununi de lauri, cu frunze de stejar, — iar glasurile de »Să trăiască«! »Vivat!« — de dinafară, răsunau cutremurând dealurile și văile codrilor din jur, — mai multe bănzi împreunate trăgeau doinele și horile românești cu foc nestins... și biserica se ticsi de oameni, de domni, de fruntași, — și diacul cânta toa mai înfocat, — iar birăul cu notarul stt cu gura căscată, privind unul la altul întrebători.

Cei sosiți erau par'că tot străini, și fătul îlie puse o masă înaintea altarului, — și domni și doamne, îmbrăcați în haine de mătase ca cristalul, strălucitoare, cu inele și lanțuri de aur se grupară în jurul mesei, și tot norodul, și toți domnii cântau în cor, c'un glas, c'o inimă, c'un gând, c'o simțire, — numai birăul și notarul împetrise cu totul, crescându le plumbii ochilor tot mai mari, și tot mai neînțelegători.

Diacul cântă mereu, cântă cu foc, și nu știă ce sălta, ce veselie, ce popor, ce tumult de-odată, ci văzù că trei popi ies din altar, și spune că fătul îi spuse să cânte cu nădejde:

»Isaia dănțuește!«...

Cântând diacul, simți, că cine-va îl imboldește în coastă, își 'ntoarse capul cât îi căzu ochelarii, și eată 'naintea lui stetea Paraschiva îmbrăcată în atâta frumsețe cât abia o cunoscù:

— Unde-i Veronica? întrebă el cu iuțeală.

— Da n'o vezi dragă! Uite-o porumbița, crăiasa! — Uite-o — iată-o mireasă cu coroana de mirt... O dragă,... grăbește mai iute, că de cumva nu-mi ajuti să împărțim bucuria, — să vezi c'o s'o pă-

## Adunarea desp. VIII al »Asociațiunei«.

### Adunarea Reuniunei femeilor române

și petrecere cu dans la Deva

*Deva*, 28 Febr. 1908.

In 22 Februarie n. s'au ținut în orășelul nostru două adunări culturale, despre a căror decurs voi să informez prețuitul d-voastră ziar.

După ce în vara anului trecut, din diferite motive, nu s'a putut ținea adunarea despărț. Deva al Asociațiunei, s'a hotărât a se ținea deodată cu adunarea generală a Reuniunei femeilor române din comitatul Huniedoarei.

La 2 oare d. a. a deschis d-l director *Dr. Ales. L. Hosszu*, în localitățile casinei române, adunarea despărțământului, în presența unui public număros, de domni și dame.

S'a raportat despre diferite momente petrecute în decursul anului, constatându-se din toate, că, durere, nu s'a manifestat interesul cuvenit față de scopurile mari culturale ale Asociațiunei și că în urma acestui indiferentism, nu s'a putut afirma despărțământul conform așteptărilor ce legitim se leagă de toate ramificațiile primului nostru așezământ cultural.

S'au luat măsuri, ca în viitor, acest despărțământ, care pe vremuri a fost unul din cele mai active, să se facă iar vrednic de bunul nume, ce l'a avut în trecut, desvoltând după un program bine precisat o muncă serioasă și rodnică.

S'a ales un nou comitet, în frunte cu d-l *Dr. Virgil Olariu*, și sperăm, că d-sa cu comitetul, cari toți reprezintă puteri nouă, tinere, va face ca despărțământul VIII să se distingă prin o energică activitate, achitându-se astfel, în mod onorific, față de măreței scopuri, ce urmărește Asociațiunea.

Iar dela membrii acestui despărțământ, cu drept cuvânt se așteaptă, ca să dea tot sprijinul și toată conlucrarea lor comitetului și să nu facă iluzorie toate bunele porniri prin o neînteresare condamnabilă, dovedită în trecutul apropiat, — căci numai cu toții împreună, putem realisa lucruri bune și folositoare culturei neamului nostru.

*

Terminându-se agendele despărțământului a urmat la 3½ p. m. *adunarea Reuniunei femeilor române.*

In vorbirea de deschidere presidenta Reuniunei, d-na *Elena Pop Hosszu Longin* a accentuat, că scopul ce s'a urmărit ani de zile de către Reuniune, de a avea un »atelier« propriu s'a realisat, încât de un an de zile funcționează la Orăștie, sub conducerea d-nei Victoria Dr. Erdelyi, și a d-șoarei Tiberia P. Barcian, cel dintâi »atelier« de țesături și cusături românești.

S'a constatat mai departe, că trecând peste greutățile începutului, atelierul produce lucrări, din ce în ce mai de valoare, precum s'a dovedit prin număroasele țesături și cusături, fel de fel, espuse aprețierii adunării generale.

Secretarul Reuniunei d-l Dionisie *Ardelean*, a dat cetire raportului, din care estragem următoarele:

— După ce reuniunea a făcut pașii necesari pentru licența prescrisă de lege și i-s'a acordat licența, s'a înființat atelierul, carele cuprinde trei albumuri, țesăturile, cusăturile și modelurile din archiva Reuniunei — și s'a transpus cu iwentar conducătoarei.

La apelul făcut de comitet membrelor de încredere, alese în ultima adunare generală, s'au primit din toate părțile mulțime de modele — dispunând astfel reuniunea de o colecție bogată de modele originale, între care locul prim îl ocupă modelele dăruite de membrul onorar al reuniunei d-l D. *Comșa*, apoi de archimandritul *Nifon*, starețul mănăstirei Sinaia, apoi dela d-na Constanța Căpitan *Părăianu* din Târgul-Jiu, căpitan *Marțian* din Năsăud și dela d-l L. Dr. *Mehes* din Oravița. Pentru încuragiarea reuniunei i-s'a dat ajutoare considerabile din partea institutelor de bani, iar cel mai frumos dar l'a făcut d-l Dr. I. *Mihu* punând la disposiția directoarei o casă a sa, unde s'a plasat atelierul.

Cu ocasia adunărei generale din Bistrița (1906) comitetul ajutat de directoara și conducătoarea atelierului a espus primele lucrări efeptuite în atelier, cari au fost bine apreciate.

De notat este, că pentru instalarea atelierului s'au *cheltuit 3000 cor.*

Reuniunea a fost distinsă din partea esposiției din București din 1906 *cu două diplome și două medalii.*

Din raportul cassierei d-na *Susana Csatl n. Aldea* resultă că Reuniunea, de present are o avere, în bani gata, elocați la cinci institute de bani românești, cu sumele ce s'au încassat la adunarea generală, peste *patrusprezece mii coroane* și percentele obveniende.

Cu mare atențiune s'a ascultat raportul presentat de directoara atelierului d-na *Victoria Dr. Erdelyi:*

Din *raportul directoarei* estragem următoarele: Ni-se spune că s'a lucrat în atelier cu 1 răsboiu și o singură țesătoare — apoi ținându-se cont de progresul timpului s'au adaus încă 4 răsboaie cu 7 țesătoare.

Intrând directoara atelierului cu o firmă din Viena — în legătură, s'a înlesnit comerciul productelor lui, — astăzi obiectele atelierului se plasează chiar și în Londra. Vezi bine asta este un progres, dar scopul principal este a stimula pe țărancele noastre pentru industria de casă — a face școală în astă privință, ca să poată la rândul lor face comerciu rentabil cu productele lor.

La finea raportului să esprimă mulțămită încă odată d-lui Dr. Mihu pentru casa pusă la disposiția directoarei, institutului »Ardeleana« pentru donațiunea de 300 coroane, apoi d-lui George Pop de Băsești, care a dăruit 100 klgr. de lână; d-lui Mehes din Oravița pentru țesături din Bănat, în fine d-lui Marțian, director de bancă în Năsăud, pentru niște covoare trimise spre decopiare.

S'au ales apoi obicinuitele comisiuni pentru censurarea rapoartelor și a socotelelor.

Ședința se suspendă ca să poată lucra comisiunile.

In acest interval publicul s'a delectat privind la frumoasele obiecte espuse, între cari un patrafir, țesut în mătase, cu fire de aur și argint, a făcut deosebită impresiune, dovedindu-se, că în »atelier« se pot lucra și cele mai frumoase odăjdii bisericești.

S'au aprețiat mult frumoasele covoare lucrate pentru tînăra doamnă Elvira I. Iancu n. Barcianu, care și-a comandat, la »atelier«, pentru completarea trusoului ei, o întreagă odaie, lucrată în stil și cu podoabe românești.

Acest exemplu, vrednic de imitat, ar trebui să-l urmeze toate părechile noastre nou căsătorite, căci »Atelierul« a mai liferat și unei alte mirese din Bucovina, lucruri țesute foarte frumos. S'ar întroduce, în modul acesta în interiorul locuințelor noastre, nu numai lucrări decorative trainice, dar totodată și de un timbru original românesc. După redeschiderea ședinței, comisiunile, prin d-na *Aurelia V. Damian* aduc la cunoștința adun. generale, că rapoartele și socotelile examinate s'au aflat în deplină ordine și adun. generală în unanimitate dă absolutoriu atât comitetului, cât și cassierei și directoarei atelierului.

Adunarea generală, având în vedere, că la atelier mai sunt și vor mai fi a se aduce îmbunătățiri, prin care să se asigure sporul și înaintarea lucrărilor, — pentru anul 1908 a mai votat o sumă de 3000 coroane.

D-l Dr. *Iustin Pop* a sulevat chestia în ce mod s'ar putea face ca adunările Reuniunei să poată fi ambulante.

Comitetul fu însărcinat să studieze aceasta întrebare.

In semn de recunoștință ce-o datorește Reuniunea la doi distinși bărbați ai noștri, cari în atingerea scopurilor ei i-au dat valorosul lor sprijin, moral și material în unanimitate, a ales de *membri onorari* ai săi, pe d-l *Dr. Aurel Mureșianu* din Brașov și pe d-l *Dr. Ioan Mihu*, din Vinerea. Țin a constata, că aceasta adunare a fost una din cele mai interesante și bine cercetate; unele surori și frați au discutat cu multă dragoste, modalitățile care să asigure prosperarea Reuniunei în toată privința și să dea avântul dorit atelierului susținut de ea.

Rămâne acum în sarcina publicului mare să sprijinească, prin comandele sale, acest atelier și astfel să facă posibilă ocuparea cât mai multor românce harnice în timp de iarnă.

Ne-am despărțit cu dorul de a ne întâlni din nou sara la petrecerea tinerimei.

După opt oare s'a adunat în sala dela »Crucea albă« o frumoasă societate românească, unde pe lângă vioara măiastră a lui Goghi dela Orăștie, și-a petrecut cu multă voie bună până dimineața.

*Corespondentul.*

---

## ULTIME ȘTIRI.

**Budapesta**, 27 Februarie. Eri s'a continuat în cameră discuția asupra revizuirei regulamentului. Inainte de ordinea zilei a avut loc un incident între președintele *Justh* și deputatul Lengyel. Acesta a spus că mai înainte de a se continua discuția asupra proiectului de revizuirea regulamentului camerei, trebue să se resolve moțiunile propuse de deputați. In chestia revizuirei regulamentului au luat cuvântul deputații disidenți *Babocsay* și *Petö* vorbind *contra* proiectului.

La sfârșitul ședinței dep. Hugo *Laehne* a interpelat guvernul în chestia pangermană din vestul Ungariei, declarând că această agitație e sprijinită de Austria. Agitatorii împrăștie cu profuziune broșuri de propagandă, prin cari îndeamnă populația din comitatele vestice ale Ungariei să stărue pentru încorporarea lor la Austria. In urmă, deputații disidenți *Lengyel* și Georg *Nagy*, au interpelat guvernul asupra faptului că numeroși deputați ar fi primit anumite funcțiuni, alții diferite titluri nobiliare, din partea regelui. Oratorii cer guvernului să explice cauza acestor grații regale.

**Budapesta**, 27 Februarie. Deput. koșutișt Hoffmann a eșit din partid pe motiv, că vrea să aibă mâna liberă față de proiectul revizuirei. Studenții universitari maghiari plănuesc o demonstrație contra guvernului din cauza revizuirei regulamentului Camerei.

**Budapesta**, 27 Februarie. Campania de până acum contra revizuirei regulamentului Camerei a pus guvernul pe gânduri. E vorba să se modice proiectul în mod esențial și anume: să se restrângă puterea președintelui Camerei și să se reducă durata ședințelor.

**Agram**, 27 Februarie. Notarul Iovan Popovics s'a prezentat eri după amiazi la palatul vicebanului, cerând unui funcționar să fie anunțat. Popovics era foarte agitat și a voit să pătrundă în camera vicebanului înainte de a fi anunțat. El a fost însă reținut și polițiștii chemați în grabă l'au arestat. In buzunarul său s'a găsit un pumnal cu vârful otrăvit.

**Petersburg**, 27 Febr. Un grup de bandiți, după cât se afirmă membri ai „Uniunei oamenilor cu adevărat ruși", au stropit cu petrol, la Radom, pe preotul catolic din localitate și i-au dat foc. Bandiții l'au jefuit de suma de 2600 ruble și apoi au dispărut.

---

țesc, — mai lasă să cânte și alții... haid afară! In cor era tot tineretul satului cu bravul învățător, și cânta corul minunat, dar diacul nostru era să-și peardă mințile!

— Cum? Veronica mireasă... d'apoi fiul meu?

Aci nu-i putù răspunde Paraschiva, căci tăcere mare se făcù, apoi se auzi vocea părintelui cuvântând.

*Iubiți'lor creștini, fraților Români!* Laudă vouă și mândrie, cari v'ați adunat din mari îndepărtări, v'ați dus la tren, ca acolo să întâmpinați cu dragostea voastră de neam, pe acel brav fiu al neamului, care pentru a sa iubire adevărată de națiune, a suferit grozăviile unui an de temniță, a suferit martiriu lăsând în durere nedescrisă pe iubiții săi buni părinți, lăsând logodnica-i credincioasă, în ispitele acestei grele vieți! Vă mulțămesc fiilor, pentru-că văd prin însuflețirea voastră, prin dragostea voastră puterea Dumnezeească, care ne va ridicà și conduce neamul nostru în viitor!

Iar tu! cel mai fericit mire fii binecuvântat! Tu, ce ai avut o bărbăție de fer, tu, ce ai meritat această fecioară, păzește-o, iubește-o ca pe un dar Dumnezeesc, ce ție ți-a destinat, pentru credința ta vecinic neîndoelnică.

Dar tu mireasă! Ce să-ți pot ție spune, inima și sufletul, credința, frumseța ta, sunt mai pe sus de-a le povesti. Tu în cele mai grele momente ai fost îngerul păzitor al acestui tinăr, zelos fiu al neamului, pentru fapta ta minunată tot neamul, toată nația-mamă îți mulțămește astăzi prin mine, și ca cel mai scump dar, ce un muritor poate primi, îți dă neamul pe fiul său iubit, eată-l! Acesta e mirele tău! Sfânta biserică vă binecuvântă, — și dorește, ca fii voștri, asemenea vouă o suflete mari, să fie tocmai așà precum voi!

Și acum iubite diece, iubiți părinți cinstiți veniți mai încoace, — îmbrățișați-vă copila, care v'a mântuit dela moarte pe voi, și pe copilul vostru unic dela desnădăjduire. — Iar tu, frate Tănase, vin'o și-ți îmbrățișază fiul și fiica, că pe ambii i ai amărât și supărat — fie între toți de aici nainte voia bunului D-zeu.

Și birăul galbin ca ceara, cu ochii scăldați în lacrimi, se apropie încet cu frică și cutremur printre domni și norod, sărută închinându-se crucea, cartea, — înghenunche cu fața spre altar și o rugă ferbinte trimise ceriului, — apoi se sculă, și îmbrățișând drăgălașii tineri zise plângând:

— O fii neamului! O fii mei! Ertați-mă, mult am greșit! — Iubite! dragă cumetre Glonțule! Mă poți vr'odată ertà? eu nu *stric*! — O eu nu *stric*! a fost ispită... O Doamne eartă-mă... bunule părinte... eartă-mă! eu nu stric!

Tinerii, diacul, Paraschiva îl îmbrățișară toți de-odată, — iar domnii din suita mirelui, poporul adunat și bătrânul preot în acest moment de viață sufletească ștergeau lacrimile, ear afară începură bănzile a trage marșuri românești, și tinerii conduseră poporul la mesele încărcate, — la școală, la casa preotului, la birăul și la diacul. Numai notarul se făcù nevăzut.

Și la toate locurile s'a jucat jocul miresei, și la toate locurile a cântat diacul nostru cel fericit cea mai plăcută a lui podobie:

„Trei am băgat în văpae
Iar acuma patru văz
Și chipul cel d'al patrulea
Imi spăimântează mintea!"

Birăul însă atât se cutremurà la acest cântec, — îi umplea cu sărutări pe toți... »eu nu stric! eu nu stric, toate ce am eu, toate sunt ale voastre, și ale neamului, ale sfintei biserici — m'ați înțeles? Trăiască măria sa ginerile meu!«

· Trăiască crăișorul și crăișoara, — Veronica! strigau cu toții.

Ear noi le strigăm tuturor cetitorilor noștri asemenea! trăiască națiunea și fii ei iubiți.

Lugoș, 1908. *Ioan Rodina.*

---

## La o conferință învățătorească.

— Amintiri. —

In vara anului 1890 se ținea conferința învățătorilor din protopopiatul Avrigului în comuna Avrig.

Pe acele vremuri făcând și eu parte din ceata dascălilor sau ceata didactică, nu puteam să nu iau parte, mai cu seamă că aceste conferințe se isprăvesc cu petreceri și dans în zile de dulce, iar în zile de post ne mulțumeam cu o băuturică în sănătatea foștilor noștri profesori și a fețelor bisericești dela Consistor.

Ca dascăl trebue să cauți a trage din toate întâmplările câte ceva folos Chiar și din lucruri rele poate învăța omu. lucruri bune. Așa și noi ne-am putut alege cu ceva din coada acestei conferințe, că, precum am zis, conferința fiind în zile de post s'a sfârșit cu o băuturică număru aint în sănătatea mai marilor noștri dela Conzistor, și ne-am ales cu aceea învățătură plină de adevăr că: nimic nu strică mai mult sănătății omului decât atunci, când bea mai mult în sănătatea altuia.

Se nimerise conferința din anul acela tocmai în postul Sfintei Mării, deci ușor de înțeles, care a fost sfârșitul conferinței, băuturică și pace.

In dimineața zilei de conferință eram adunați, vre-o treizeci învățători și vre-o 12 preoți din jur. După o slușbă religioasă la mormântul marelui dascăl George Lazăr, ne-am întrunit în școală la un curs practic cu elevii.

Aici directorul Băcilă începe cu elevii din clasa a patra studiul religiunei și ajunge la sărbători întrebând pe un elev, care este cea dintâi sărbătoare în an. Răspunsul a fost: Sfântul Vasile sau anul nou. — Dar Crăciunul când este? — Crăciunul, răspunde elevul, este cea din urmă sărbătoare.

Dar putea'mi-ai spune băiete, care sărbătoare urmează după Crăciun? întreabă Directoru. Elevul răspunde:

Floriile apoi Paștile. — Hoho, băiete nu te repezi, ce urmează după Crăciun?

Aci băiatul se zăpăcise și zise din nou: Floriile; directorul spre a-l ajuta îi zice:

# ŞTIRILE ZILEI.

— 14 Februarie v.

**Biserica sf. Nicolae din Braşov,** precum cetim în »Neamul Românesc«, a pus la disposiţia învăţătorului N. Ghica din Moteleu-Lipanescu, proprietatea bisericei, 200 lei, din care să se cumpere îmbrăcăminte pentru 23 şcolari.

**Conferenţe publice.** — Profesorii dela şcoalele secundare din loc, în înţelegere cu directorul filialei »Albina«, vor ţinea, precum aflăm, un ciclu de prelegeri publice. *N. R.*

**Un copil călcat de automobilul principelui Ferdinand.** Un grav accident de automobil s'a întâmplat Mercuri, pe la orele 12 şi 20 minute, pe bulevardul Elisabeta chiar în faţa otelului Bulevard. Automobilul princiar, în care se aflau principele Ferdinand şi principesa Maria trecând cu viteză mare pe bulevard venind dinspre palatul Cotroceni, a călcat pe un copil cu numele Ioan Dobrea, rănindu-l grav. Şoferul a dat semnale la timp, fără a micşora însă viteza. In stare extrem de gravă nenorocitul copil a fost ridicat de jos de oameni şi transportat la drogheria Bruss. Principele Ferdinand şi principesa Maria s'au dat imediat jos din automobil şi au intrat în droguerie, cerând de urgenţă să vină mai mulţi medici. Familia princiară după accident a plecat la palatul regal pentru a lua dejunul. In tot timpul, dela palat s'au cerut la spital informaţiuni asupra stărei, în care se află copilul. Copilul Ion Dobrea, victima accidentului automobilului princiar, pare a se fi aflând mai bine. Spre seară copilul a fost internat în secţia chirurgicală a d-lui profesor doctor Toma Ionescu.

**Logodnă.** Alexandru George *Moldovan* şi Susana Alexandru *Şandor* logodiţi. Blaj, Ceauaşul de câmp.

**Deschiderea Casinei de menaj a subofiţerilor dela Reg. de Infanterie Nr. 50 din Braşov** Vineri în 21 Februarie n., a. c., s'a serbat cu mare solemnitate deschiderea Casinei de menaj a suboficerilor dela Regimentul Nr. 50, în Cazarma Neagră, înfiinţată de curând. Festivitatea a fost deschisă prin d-l colonel b. v. *Pakeny* dela Regim. Nr. 50, însoţit de domnii locotenenţi: *Patiţia*, *Hill* şi *Pallen*. D-nul baron de Pakeny a rostit o frumoasă vorbire felicitând din inimă pe înfiinţatorii acestei Casine, sergenţii: *Siegel Carol*, *Moravetz Iosef*, *George Vişia* şi *Vasilie Ivan* (stegar), care este şi cea dintâiu în armata ungară, prin care suboficerii necăsătoriţi pot căpăta un prânz şi cină cu mai mică cheltuială şi mai gustoasă decât în restaurantele particulare. La vorbirea d-lui colonel a răspus sergentul Siegel în limba germană, iar în limba română sergentul V. Ivan, mulţumind pentru iubirea şi onoarea arătată din prilejul acestei festivităţi. A urmat apoi un prânz bogat şi bine pregătit, gustând cu toţii din menajul pregătit de bucătarii militari. S'a constituit apoi biroul Casinei sub preşedinţa sergentului *Kloss*, care va supraveghia şi va conduce afacerile Casinei.

**Cununie.** Domnul *George A. Barbu* din Săcele şi Domnişoara *Ancla I. Dârjan* din Purcăreni îşi vor serba cununia lor religioasă Duminecă în 17 Februarie st. v. (1 Martie st. n.) a. c., în biserica gr. or. din Purcăreni. Felicitările se primesc la domnul I. V. Tomoşoiu şi în casele socrilor mici din Purcăreni.

— Domnul *Nicolae Sîrbu*, din Braşovul-vechiu şi D-şoara *Maria Bogdan*, din Satulung, îşi vor serba cununia lor religioasă Duminecă, în 17 Februarie st. v. a. c., în Biserica Sfinţilor Arhangheli din Satulung (Săcele) la oarele 11 a. m. Nuni vor fi D-na şi D-l *Petru Pavel*, croitor militar.

**O nuntă frumoasă românească.** Ni se scrie *De pe Şieu*, cu data de 19 Februarie a. c. O frumoasă nuntă a avut loc în 16 l. c. în comuna Arcalia, când un ales teolog al archidiecesei Sibiiului, d-l *Ioan Vodă*, absolventul facultăţii teologice a universitătii din Cernăuţi şi a cursului de oratorie din Berlin, născut în Topliţa rom., şi ales de preot în *Deda*, o comună fruntaşă de pe Murăş, — a condus la altar pe d-şoara *Mariţi Iuga*, prea drăgălaşa fiică a părintelui *Elia Iuga* din Arcalia. Nănaşi au fost părintele G. Maier de pe Mureş cu doamna, iar paranimfi au fost domnii Dr. I. Cl. Iuga, cand. adv. in Lugoş şi d-l Dr. Aurel Iuga, cand. adv. în Dej, cu d-şoarele Mureşan din Piatra, şi d-l Ioan Iuga, stud. iurist în Cluj cu domnişoara Lucreţia Russu din Şieu. Incăperile de altcum destul de largi a caselor parochiale din Arcalia, abia au putut cuprinde în sine numărul mare al nuntaşilor veniţi chiar şi din cele mai mari depărtări, în a căror şir am zărit mai mulţi preoţi din jur în frunte cu Rev. Domn Gerasim Domide, protopopul Bistriţei, precum şi pe vr'o câţi-va membrii ai inteligenţei române din Bistriţă. Actul de cununie s'a săvârşit în biserica din Chintelnic din partea părintelui *Russu* din Aiud. După cununie s'a dat masă la socrii mici cu 80 de tacâmuri. Nici un taraf de lăutari fireşte nu a lipsit. Ridicându-se masa, tinerii au întrat în dans. In curând s'au ataşat la noi şi bătrânii şi am urmat'o până în cealaltă zi la amiazi. Drept încheiere zic tinerei părechi: să fie într'un ceas cu noroc! — *Unul dintre nuntaşi.*

**Pentru masa studenţilor români din Braşov,** au întrat întru pomenirea de veci a lui *George Broşu*, fost elev în cl. V. a gimnasiului gr. or. rom. din Braşov, dela părinţii Ioan şi Maria Broşu 20 cor. şi dela d-l şi d-na A. Bârsean 10 cor.

Primească generoşii donatori cele mai călduroase mulţămite. — *Direcţiunea gimnaziului gr. or. român din Braşov.*

**Un roman confiscat.** Poliţia din Neoplanta a confiscat cunoscutul roman *„Götzendämmerung“*, care se ocupă cu referinţele în cari trăesc naţionalităţile din Ungaria—pe motiv că este îndreptat în contra »unităţii statului ungar«.

**Luptă cu un taur.** Din Bucureşti se anunţă că alaltăieri a avut loc pe străzile oraşului o luptă cu un taur, al cărei rezultat au fost patru victime omeneşti un mort şi trei răniţi. Pe la orele 12 s'a văzut un taur alergând în goană sălbatică pe strada Francmazonă. Publicul îngrozit a luat'o la fugă, refugiindu-se fiecare unde a putut. Un bătrân, ca de vre-o 60 de ani, care trecea pe stradă, s'a pomenit deodată în faţa furiosului animal, *care cu o lovitură de corn în tâmplă l'a trântit mort la pământ.*

D-l maior Berendei, aghiotant princiar, aflându-se în apropiere, dădu ordin unei garde din regimentul Ilfov 21, care trecea spre Cotroceni, să doboare animalul. Soldaţii cu baionetele s'au repezit asupra taurului. Furiosul animal se aruncă, însă asupra caporalului Neculai Petre izbindu-l în coastă, şi asupra soldatului Castonos Tănase, pe care l'a lovit în pulpă şi l'a trântit jos aruncându-l peste armă, care s'a şi rupt. Ambii militari au fost grav răniţi. După această ultimă ispravă taurul a pornit în goană spre cazarma escadronului de jandarmi călări. In apropiere de cazarmă taurul izbi pe un lucrător dela poştă rănindu-l şi pe acesta destul de grav. D-l sublocot. Rambele dădu ordin jandarmilor să împuşte taurul şi peste câteva minute animalul zăcea la pământ străpuns de câteva cartuşe.

**I-a tăiat nasul...** Ni-se scrie: Luni în 24 Februarie st. n. a. c. veneau dela Braşov o ceată de Holboşeni (cărbunari) beţi. Din vorbă în vorbă doi dintre ei s'au luat la păruială, bătându-se prosteşte în mijlocul drumului. In momentul când cei doi bătăuşi erau în furia răsbunării — sosi într'o trăsură vice-primarul sas din *Vâlcan* (com. Braşov) însoţit de un fruntaş tot sas, din acea comună. Pe locul numit »Măgurele« dintre satul Christian şi Braşov, unde s'a întâmplat bătaia — un Holboşean beat deodată a oprit trăsura cu caii pe loc. Vice-primarul se dădu furios jos din trăsură să întrebe pe Holboşean, cu ce drept îl opreşte în drum. Holboşanul nici una, nici două, scoate un briceag şi îi taie Sasului nasul... Vice-primarul, deşi cu nasul tăiat, i-a dat totuşi o bătaie sdravăna vinovatului şi după aceea alergà earăşi la Braşov, unde i-a cusut nasul. Vinovaţii au fost deţinuţi în Christian. — Un holboşan cu capul gol, îşi perduse căciula în bătaie, şi după-ce ajunse în Christian, ameţit cum era, intră la economul *Ioan Coşuleţ* senior să cumpere o... căciulă — va fi crezut holboşeanul, că oamenii din Christian sunt neguştori de căciuli. Cum se va isprăvi treaba, vor vedea ei. — *S-l.*

**Din Ghimbav** ni-se scrie: Cu plăcere vă comunic, că parochul nostru *Iosif Comanescu* iun. după-ce mai multe săptămâni a zăcut greu bolnav, suferind de boală de stomac, a părăsit patul durerilor, şi cu începere din ziua »Intâmpinării Domnului« şi-a reluat firul activităţii în cadrul ocupaţiunei sale. Dea Dumnezeu, să-l vedem de-acum înainte tot numai sănătos, ca să poată munci, ca şi în trecut pentru ridicarea bunăstării morale şi materiale a poporului său credincios. — *Un parochian.*

**Uciderea unui preot.** Se telegrafiază din oraşul Denver (America) că în timpul serviciului divin preotul L. Heinrich, un german a fost ucis de un anarchist italian. In învălmăşala produsă acesta a dispărut. A fost apoi prins şi arestat. Poliţia a putut numai cu mare greutate să-l scape de furia mulţimei, care voia să-l linşeze.

**Tinerimea română de pe Coastă (Braşov Scheiu)** invită la *petrecerea poporală* împreunată cu dans, care o va aranja Sâmbătă în 16 (29) Februarie 1908, în sala hotelului »Central« (Nr. 1). Dirigent: d-nul *Nicolae Oancea*, învăţ. Inceputul la 8 oare seara. Preţul de întrare: de persoană 1 cor. Din venitul curat, o parte se va alătura la »Fondul Tinerimei de pe Coastă«, iar altă parte se va designa pentru scopuri filantropice. Contribuiri peste preţul de întrare se primesc cu mulţumită şi se vor publica.

Program: 1. D. Dimitriu: »Stâng, drept«, marş, cor bărbătesc. 2. Declamaţiune. 3. D. G. Kiriac: a) »Jalea orfanului«, b) »Morarul«, coruri mixte. 4. Declamaţiune. 5. N. Oancea: »Hop leliţă Marioară«, cor bărbătesc. 6. Declamaţiune. 7. Teatru: a) »*Chinematograful*«, comedie într'un act, de Demetriu Boşca. b) »*Vacanţii*«, comedie originală într'un act, de M. Baiulescu.

**Fabrică de bancnote într'o închisoare.** Din Berlin se anunţă, că poliţia a observat de mult că în Renzburg şi împrejurimi se află în circulaţie bancnote falşe a 5 mărci. S'a stabilit că toate bancnotele provin din acelaşi loc. Poliţia a început anchetele, fără a putea da de urma falşificatorilor. Acum câteva zile soacra paznicului închisorei din Rensburg, fu suprinsă în momentul când voia să schimbe două bancnote falşe. Poliţia luând'o de scurt, ea a declarat că nu ştie cum a ajuns în posesiunea acestor bilete. S'a făcut apoi o perchiziţie la locuinţa paznicului, perchziiţie care a întărit bănuelile. Un comisar de poliţie ascuns într'o cameră a închisorei a putut surprinde pe falşificatori. Intr'o celulă vecină se fabricau bancnote în timpul nopţei şi sgomotul produs i-a trădat pe misterioşii fabricanţi nocturni. Paznicul închisorei, soţia şi soacra lui au fost arestaţi.

**Un culegător-tipograf român,** harnic, poate afla imediat condiţiune în tipografia noastră. Salar după tarif.

**Deschiderea unei nouă prăvălii de croitorie bărbătească.** Se aduce la cunoştinţa publicului nostru românesc din Braşov şi dela sate, că la 1 Martie n. a. c. se va deschide o nouă prăvălie de croitorie bărbătească, civilă şi militară, cu un asortiment de stofe de primăvară de calităţile cele mai fine şi moderne. Prăvălia va fi deschisă în strada Mihail Weis Nr. 10 de un tânăr român, care promite a fi un croitor de model, atât în privinţa croitoriei cât şi în purtarea prevenitoare faţă de clientela sa.

**Profesor** dă oare de limba franceză — Adresa la administraţie.

**Toate mamele** se vor interesa de Emulsiunea Scott, care se anunţă în ziarul nostru. Emulsiunea Scott este un preparat renumit din untură de peşte, care îl iau copii cu plăcere, şi le foloseşte în toate cazurile mai bine ca untura de peşte obicinuită. Se capătă în toate farmaciile.

---

»Nu ai auzit tu pă mata vre-odată zicând:

„Anul nou şi Bobotează
Tot după Crăciun urmează.“

Ba am auzit domnule învăţător, dar tata a zis că nu este adevărat, că în anul acesta Crăciunul a căzut în ziua de Bobotează.

Directorul să înfuriase şi strigà la elev, cum se poate una ca asta: când şi unde ţi-a spus tatu astfel de mirozenii?

— Da, tata a zis că în Glămboaca a căzut Crăciunul în ziua de Bobotează.

Isbucnirăm cu toţii în râs, cà ştia întreaga ţara Oltului cazul de faţă, dar nimeni nu se aştepta că acest caz să pătrundă şi la elevi, să ne facă conferinţa de râs.

O mică explicaţie nu strică. In nemijlocita apropiere de comuna Avrig se află peste Olt o mică comună Glămboaca, locul natal al literatului profesor Dr. Lăpădatu. In această comună funcţionează şi acum ca preot un anume Ioan Crăciun. Şi ce i-se întâmplase? In anul 1890, pe când umbla cu botezul în ziua de Bobotează, se împedecă de pragul unei case dela un creştin şi cade de-a berbeleacul. Aceasta întâmplare a adus cu sine scornitura, că în Glămboaca a căzut Crăciunul în ziua de Bobotează, făcând de râs toate calendarele din acel an.

Aceasta întâmplare s'a lăţit ca fulgerul în întreagă Ţara Oltului de a zăpăcit şi pe elevii din şcoale.

S'a mai ţinut o lecţie practică cu elevii din clasa a doua şi am luat deciziunea de a prânzi în comun, dar unde? La protopopul, care de obiceiu ne învita, în asemenea cazuri, pe astădată nu ne puteam aştepta fiind în doliu, că încă nu se răcise bine mormântul soţiei sale, răpită în frageda-i vârstă de abia 30 de ani. Să ne împrăştiem dela conferinţă ca dela o moară stricată, fără nici un pic de pileală nu ne cam convenea, că de!... fie-care avea dela comuna, in care funcţiona ca dascăl, o diurnă de 2 florini şi să plece cu diurna intactă acasă ar fi făcut proverbul latin

„quem dii odere
paedagogum fecere,“

mai de râs ca părintele Crăciun călendarele. Deci nu ne rămase altceva decât să ne transportăm *in corpore* la hotelul comunal, ca să nu-i zicem cârciumă, ceea-ce am şi făcut.

Aci altă belea, zi de post, carne de loc, — ce să te faci, si mănânci fasole, apoi de fasole am fugit din Arpaş, zise învăţătorul Cucu. In fine învăţătorul Spârlea găseşte nodul gordian, că se scoală şi zice:

»Fraţilor! *est modus in rebus*, Cocoana Pipă locueşte vis-à-vis (o băcănie cu mărunţişuri cu firma »La cocoana Pipă«.) Da să vedem de nişte ouă şi o papară naţională din 101 ouă ar fi mai bine venită ca salvele de tunuri la deschiderea corpurilor legiuitoare. Şi cu discursul acesta în gură aleargă la vecina şi să înapoiază cu răspunsul pozitiv.

Cârciumăreasa prepară acum necesarele pentru masă, pe când noi în sala cea mare a hotelului ciocnim la câte un ciocan de rachie drept apetitoriu, că a sta cu gura goală într'un asemenea local, încă nu se prea cuvenea.

Ni se serveşte masa şi acum berea ia locul apetitoriului; încep glumele şi toastele. Primul toast îl rosteşte directorul Băcilă în onoarea şefului tractului şi închinăm deci primul pahar în sănătatea protopopului, care ne mulţumeşte bineînţeles tot cu o închinăciune, apoi vine la rând învăţătoriul Budac din Cărţişoara, care zice că toastul lui Băcilă a fost aşa de înflăcărat încât s'a aprins iasca în şerpariul lui Mandeal din Porumbac.

Invăţătorul Spârlea, văzând că între oaspeţii străini se află de faţă şi păscălierul din Avrig, anume Nicolae Paraschiv, care se ţine de petreceri ca Cârţan şi ştiind că şi învăţătorul Sîlca din Porumbac se îndeletniceşte cu această meserie, propune ca aceşti păscălieri să ne ghicească sau mai bine zis să ne dea de noroc.

Acum să fi văzut belea pe aceşti ghicitori, fie-care căuta să arate că ştie mai bine, ba la urmă se face un rămăşag pe un butoiu cu bere, la ce am consimţit cu toţii, şi am hotărât ca costul butoiului, adică 5 florini, să fie depuşi de amândoi în mâni sigure.

Atât păscălierul Sîlca din Porumbac, cât şi Paraschiv din Avrig, depun câte 5 florini, pe care îi ia în primire directorul Băcilă; iar învăţătorul Racoţă pleacă cu păscălierul Paraschiv din Avrig la biserică să aducă o carte sfântă, cu care zicea el că are să se servească la meşteşug. Pe când aceştia se duceau la biserică, învăţătorul Spârlea montează pe păscălierul din Porumbac cu datele mai importante din viaţa păscălierului din Avrig, aşa că acestuia i-a fost uşor acum a câştiga rămăşagul, ceea ce s'a şi întâmplat, că după ce i-a spus Sîlca câte-va întâmplări din viaţa lui, s'a dat gata şi s'a pus cep butoiului cu bere.

Acum, să te ţii: curgeau toastele ca dintr'un şipot, nu a rămas preot pe Ţara Oltului, în a cărui sănătatate să nu se fi deşertat câte un păhar.

Se isprăvise butoiul şi când să plecăm, îl pune păcatele pe Băcilă să descopere şmecheria păscălierului din Porumbac, care a fost instruit de învăţătorul Spêrlea şi deci rămăşagul a fost câştigat cu şoalda, adecă pe cale necinstită. Noi şi de aici am tras o straşnică învăţătură, adecă am văzut că nici unul din păscălieri nu ştie nimica, ci înşeală numai pe bietul ţăran naiv.

Păscălierii s'au luat acum amândoi la ceartă şi de nu eram noi, această ceartă se termina cu o păruială în toată regula.

Combatanţii numai atunci s'au liniştitit când, drept pedeapsă pentru Sîlca, s'a pus cep la al doilea butoiu, pe care cu ajutorul lui Dumnezeu, abia când începuse a se face ziuă l'am putut da gata. — Şi acum ne am împrăştiat fără de nici un accident, afară doar de cei doi preoţi din Porumbacul de Sus, cari nemerind la un bolnav, care i a primit cu vorbele:

— »Prea grăbiţi, părinţele. Lăsaţi însă să mor întâiu, sau voiţi să mă duceţi de viu!« *De sub Surul.*

# Date istorice

*cu privire la viața bisericească a Românilor din Brașov și la comunele din »Țara Bârsei«.*

(Fine).

In luna lui Aprilie 1761 întrebase guvernul de causa căderii corporațiunilor (țechurilor). In urma acestei întrebări plecară aproape din toate țechurile representanți la Sibiiu, spre a se sfătui, cu atât mai vârtos de oare-ce Muntenia își închise granița. Plec-se din Brașov Georg Herman, căpitanul orașului și Martin Closius cari au stăruit în comisiunea din Sibiiu pentru a ajunge libertatea de-a fi scutiți de dajdiă, totdeodată de-a să putea lupta în contra cererei românilor de Schei. Către finele lunei Aprilie, zice cronicarul, li se respinge Românilor din partea guvernului cererea *pentru acordarea concivilității* la oraș.

In Ardeal își aleseră Românii neuniți un episcop. In țara Bârsei se conscriu toți românii. La conscriere se puse și întrebarea: *au biserică sau nu?*

In suburbiul Schei românii căpătă libertatea de a-și clădi o școală Libertatea aceasta o primiră dela prea milostiva împărăteasă Maria Therezia.

Cronicarul ne mai spune că în 8 Iunie plecă generalul comandant, baronul Adolf Nicolaus de Buccov cu miliție și tunuri către Făgăraș și earăși le luase biserica dela românii neuniți predând-o românilor uniți. Le-a dat (neuniților) însă voiă, să-și clădiască o biserică. Multe biserici și mănăstiri ale neuniților au fost dărâmate. Cu ocasiunea revoltei românilor, au fost conscriși toți românii din Ardeal. Se aflau afară de țara Bârsei: *2012 sate, 1746 biserici cu 547,243 suflete, (135,866 familii, 2858 preoți și 2719 dascăli)*

In 11 Iunie venise generalului comandant și la Brașov, și fu primit cu mare solemnitate.

In 22 Iunie plecase din Brașov episcopul român Dionisie de la Buda, care venise aci în 12 Iunie.

Preoțimea săsească ținu la finele lui Iunie în Berethalmu un Sinod, la care luară parte și decanul brașovean Andrei Teutsch și preotul brașovean Petru Cloos. In 13 Iulie se întorc acești preoți și raportează: cum-că un oareș-care preot săsesc a stat îndemână românilor, *care au vrut să fie neuniți*; le-a scris un memorial către generalul comandant, în care memorial a întrebuințat *cuvinte necuviincioase* și așa de mult a supărat pe generalul, care îndată a scris episcopului și *a cerut satisfacțiune.* Preotul acesta fu scos din postul său pe timp de un an, și fu afară de aceea osândit la închisoare și la amendă în bani.

Pe când generalul căpătase în scris sentința adusă asupra preotului, îl pardonase pe preotul în toate privințele. Deja în 26 August 1761 veni episcopul neunit la Brașov, spre a fi aici instalat. In 2 Septemvrie veni și generalul comandant la Brașov, aducând cu sine și pe mai mulți nobili. In 3 Septemvrie generalul instalase în numele Majestății Sale pe episcopul român, după-ce acesta depuse jurământul. După amiazi prânziseră la 3 mese, la care erau chemați cei 2 generali, magistratul orășenesc, preotul săsesc (Stadtpfarrer), care însă n'a mers, Jesuiți, Franciscani. Peste 100 preoți români veniseră la aceasta instalare. In luna Octomvrie 1761 episcopu român dă preoților ordin, în ce mod să învețe copiii. Totdeodată ordonă, a se plăti dela un copil mort 3 fl. ung., dela o persoană mare 6 fl. ung Aceste taxe însă le părea prea mari românilor.

In luna Decemvrie episcopul pretinde dela fie-care preot pentru confirmațiune 30 fl. ung.

In 26 Decemvrie episcopul dă ordin a conscrie pe toți copii români.

Din 19 Ianuarie a anului 1762 aflăm cum-că preotul nou designat de episcopul român pentru comuna bisericească română în Herman, a trebuit să plătească episcopului 30 florini unguresti pontru numirea sa. In 20 Ianuarie 1762 se decretează jumătatea a moarei de nou făcută pentru biserica din Herman.

In 5 Februarie 1762 era obligat fiecare proprietar român a plăti episcopului român 1 fl. 20 cr.

Despre un ordin privitor la conscrierea copiilor români, de ambele sexe, ne dă veste o notiță alui Teutsch din anul 1762.

In 13 Iulie plecaseră Ioan Rauss, preot la Cristian și Stefan Roth, preot în Râșnov la Sinodul din Berethalmu. In 26 Iulie se întorc cu următoarea veste:

»Trebue conscrise toate sufletele săsești, spre a se trimite listă la curtea împărătească, *fiind-că românii uniți vreau să fie a patra națiune și că spuseseră, că ei tot atâtea suflete numără ca și sașii.«*

La aceasta s'a adaus sub »notabene«: »aici s'a descoperit secretul al acelei conscrieri a românilor din 8 Iunie 1761« In conscrierea generală se spunea, că pe teritoriul Sașilor se află:

| | |
|---|---|
| Sași — — — — — — — — — — | 133.365 |
| Unguri helveți — — — — — — — | 143,343 |
| Unguri catolici (afar' de Brașov Sibiiu — — — — — — — — — | 93.135 |
| Unitari — — — — — — — — — — | 28.647 |
| Suma: | 392.190 |
| cu Români afar' de țara Bârsei — | 547.843 |
| La olaltă: | 946.036 sufl. |

In anul 1806 ni se face cunoscut, cum-că Românii din Schei edifică a doua mică biserică. Biserica aceasta e numită: Sfânta treime.

*Brașov*, 1908 Ianuarie 1.

*Wilhelm Niemandz.*

# Invidia.

Bărbații întrupători ai nizuințelor noastre naționale tind din răsputeri a scoate poporul din labirintul vremii... atât de vitrege pentru noi.

Acțiunile bărbaților noștri politici se desfășură, în cele mai multe casuri, pe sulul nedumeririi, al certelor și neînțelegerilor, cari acțiuni au ca urmare naturală prăbușirea lor de zidul gros al neisbânzii.

Dezastrele, de cari ne lovim pas de pas în viața culturală, socială și economică, nu avem a le căuta atât în împrejurările și referințele politice-sociale, cât mai mult în interiorul activității noastre, din rezervoarul căreia vor trebui să pătrundă picurii tămăduirii prin toate arterele vieții noastre sociale.

Bogat în dorințe și aspirațiuni a fost neamul nostru, dar' sărac în rezultate reale — aspirațiunile și vrerile poporului nostru înăbușite au fost — nu arare-ori — de fumul *invidiei aprinse...*

Tocmai aici este a se căuta rădăcina celor mai multe din relele ce ne bântuie.

Pentru delăturarea relelor și a neajunsurilor și în vederea necesităților viitorului necunoscut — o lucrare solidară, care să înfrățească pe toți Românii de aici se impune în mod poruncitor, mergând astfel în legiuni neînvinse spre falanga cerințelor noastre naționale atât de desavuate — azi.

Răul cel mai mare distrugător ce amenință cu perzare ființa noastră ca națiune este *zavistia* sau *invidia*, care s'a încuibat în organismul social al poporului nostru, tinzând a zădărnici ori-ce nizuință spre un viitor mai bun, mai cinstit — aruncând pe fii aceluiași popor pe câmpul de războire nimicitoare.

Despre păcatul invidiei zice sfânta scriptură:

»Inlăturați așa dar ori-ce răutate, ori-ce înșelătorie, fățărnicia, zavistia, clevetirea, și ca niște copii născuți de curând să doriți laptele cel cuvântător și curat, ca să creșteți printr'ânsul.«

Se dăm loc câtorva citate după bărbații mari învățați se vedem ce păreri și convingeri au ei despre acest păcat:

»Invidia — zice *Vauvenargues* — nu se poate ascunde. Ea acuză și judecă fără probe; ea mărește scăderile; ea are clarificări enorme pentru greșelele cele mai mici. Limba ei e plină de fiere, de exagerație și de înjurături. Ea se încăpățînează cu turbare împotriva meritului celui mai invederat. Ea este oarbă, aprinsă, nebună, brutală.«

In altă parte zice *Plutarc*: »Precum consumă rugina ferul, așa îi consumă pe invidioși patima lor«.

Nu de mai puțină însemnătate sunt cuvintele unui alt învățat — *Giusti* — care zice:

»Invidia este patima cea mai urâtă, cea mai chinuitoare, cea mai rușinoasă dintre câte pot se infecteze inima omenească. Invidiosul, simțindu-se josnic și meschin față cu alții, și în același timp incapabil de a se desbăra de josnicia și meschinăria lui, trăește în răsboiu și spaimă continuă cu sine și cu alții.«

Premergând acestea ținem a afirma, că dela aceia, a căror viață se strecoară printr'o atmosferă atât de vițioasă, nu va putea pretinde nimeni a vedea nici presemnele unei licăreli pe calea progresului fericitor, căci ochii lor sufletești sunt orbiți de fumul invidiei aprinse.

Câte cerințe, câte aspirațiuni și idealuri obștești, cari așteptau întruparea lor din partea bărbaților competent ai ea-zmului nostru, nu au fost sdrobite de a pismei furie și răutate?...

In aceste timpuri de grea încercare, ce altă dorință ar putea avea ori-ce Român cu inima nobilă, decât *coborârea* noastră valuri-valuri de pe arena zavistiei și scăldarea simțămintelor noastre în apa cristalină a iubirii de neam — ridicând atunci moralul nostru la cea mai înaltă treaptă posibilă. Până ce nu vom vedea cu ochii acest vis frumos, nu vom putea îndepărta umbra presupunerii streinilor, cari zimbind ne spun, că poporul nostru este în doaga morții...

*Ghimbășeanul.*

# Pentru masa studenților români.

Cu lista de colectă Nr. 17. (Colectant Nicolae Cleșiu, cl. V. gimn.). Ioan Cleșiu ec. 5 cor., Athanasie Brana, com., Maria Filip m. Brana, Dumitru Filip, cârciumar, Ioan Bârna, înv., Ioan Russ, paroch, Iosif Costea, paroch, câte 1 cor., Sofia Bârna, înv., D. L. Viorel Brana, Ioan Avram, ec., Ioan Lazar, ec., Ioan Indreiu, ec., Iosif Bârna, ec., Ioan Bârna comerciant câte 50 fil., Medrea Russ, ec. 40 fil., Nicolae Bârna, ec. 20 fil., Iov. Indreiu, ec. 20 fil., toți din comuna Vaca, Adam Cleșiu, ec. Ribicioara 1 coroană. Nicolae Cleșiu, ec. Ribicioara, 40 fil., Sofia Cleșiu, econoamă, Ribiță 20 fileri. Suma totală: *16 coroane 90 fil.*

Cu lista do colectă Nr. 51. (Colectant: G. Popica cl. II a com.) L. Perian 2 cor., Nicolae Popica 3 cor., Nicolae Popp, Bălașiu Arthur câte 1 cor. toți din Băița. Suma totală *7 coroane.*

# Producțiuni și Petreceri.

*Tinerimea română din Ilia-Murășană și jur* invită la Producțiunea declamatorică-teatrală ce o va aranja în Ilia-Murășană (Marosillye) Dumineca, la 8 Martie st. n. 1908 în localitățile hotelului »Vânătorul«. După producțiune urmează dans. Venitul curat este destinat pentru edificarea școalei gr. or. române din loc. Programa: I. Monolog, predat de d-șoara Olivia Oprea. II. »Jalusia« farsă în trei acte.

*Tinerimea română din Rêșnov* invită la Balul ce se va aranja Dumineca, în 24 Febr. st. v. (8 Martie st. n.) 1908, în sala Hotelului »Zur Rosenauerburg«. Inceputul la 7 oare seara. In pauză se vor juca »Călușerul«, »Bătuta« și »Romana«. Prețul de intrare: de familie 1 cor. 40 fil.; de persoană 80 fileri.

*Reuniunea română de muzică și cântări din Bistra* invită la Producțiunea teatrală muzicală ce se va ținea la 1 Martie st. n. 1908 în localul hotelului V. Goia. Venitul curat este în favorul D-lui Nicodim Ganea, elev al conservatoriului din București și fiu al acestei comune.

*Societatea română de diletanți »Progresul« din Făgăraș*, invită la Producțiunea teatrală ce se va aranja Dumineca, în 24 Februarie st. v. (8 Martie st. n.) 1908, în sala dela »Hotel Paris« (Sorea) în Făgăraș. Dr. Ioan Șenchea, președinte. Dr. Titu Perția, v.-președinte. Ioan Dejenariu, cassar. Mateiu C. Jiga, secretar. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat este destinat pentru fondul societății. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale publică. Programul: »Năsdrăvăniile divorțului«, comedie în 3 acte de E. Labiche, localizată de I. Moalla. După producțiune urmează dans.

# Dare de seamă și mulțumită publică.

Comitetul Reuniunei femeilor române din Brașov a întreprins în luna Ianuarie 1908 o colectă în folosul elevelor sărmane dela institutele noastre de învățământ, al cărei rezultat a fost satisfăcător, obținându-se suma de 403 cor.

Din încasările făcute s'au provăzut cu costum și încălțăminte 5 eleve sărmane din Internatul-Orfelinat, 20 de eleve dela școalele noastre primare de fetițe din Brașov, aparținând următoarelor parochii: 7 eleve din parochia Sft. Neculae, 11 eleve din parochia de pe Tocile și 2 eleve din parochia Brașovului-vechiu. Afară de aceste, au mai primit ajutor și 3 eleve sărmane din Dârste. Cu totul 23 de eleve sărmane care au fost provăzute cu îmbrăcăminte și încălțăminte.— Două eleve sărmane au mai primit încălțăminte.

Distribuirea acestor vestminte s'a făcut de către comitet Miercuri in 30 Ian. n. c. în localul școalelor de fetițe din Brașov in fața întregului corp învățătoresc.

Contribuirile s'au făcut după cum urmează: D-na Elena A. Popovici a provăzut 3 dintre aceste eleve cu toate cele trebuincioase pe spesele proprii. Daruri în bani dela următorii Domni și Doamne: Filiala Albina 50 cor., Nicolae Dima 20 cor., Elena Săbădeanu, N. N., Helene Safrano, N. N., Mihalovits et Nussbächer, Medic colonel Dr. Iulius Mureșianu, Tini Dr. Mănoiu, Nicolae Mihăilă, Dr. Eugen Mețian, Ioan Lengeru, advocat câte 10 cor., Vilma G. Popp, Prof. G. Chelariu câte 8 cor., Ioan I. Ciurcu, Miți Cipu, Petru Pop, jud. de trib. în p. câte 6 cor., Bălașa Blebea, Ioan Bidu, Maria Dr. Baiulescu, Virginia Vlaicu, Maria Burduloiu, Dr. I. Moșoiu, Dr. Hosanu, Eufrosina Avrigeanu, câte 5 cor., Familia V. Onițiu și Văd. Maria Branisce, Catinca Pușcariu, Eugenia Dr. Vecerdea, Pop E., Elena Blaga, Elefteria Safrano, Dr. V. Saftu, Elena Mureșianu, Sofia T. Spüderca, Catinca Bârsean, M. B. Baiulescu, Maria Macsimilian, Elena I. Pricu, M. Stinghe, E. Moldovan, Maria Zănescu, Sofia Enghiurliu, Dima G. câte 4 cor., Dora Venter născ. Pușcariu, Cap. mil. Nicolae Fizeșanu, T. L. Blaga, Emilia Sanciali, Nicolae Platoș, Catinca Străvoiu, Paraschiva I. Eremia, Maria Median câte 3 cor., R. Pascu, Ioan Peteu, Maria Popea, Filotea Budiu, Maria Dușoiu, Otilia Bidu, Maria de Pruncul, Octavia Stănescu, Vasile Meșotă, Amalia Chiffa, Elena Bologa, Elena I. Prișcu, Elena Brenciu, Paraschiva G. Oltean, Marina I. Coliban, Bălașa Vătășan, Elena Stinghe, Paraschiva Bădițoiu, Elena Muntean, Paraschiva Zavici, Eufrosina Leucă, Elena D. Căpățînă, Lucreția I. Lupan, Maria L. Nastasi, Policsenia Ilasievici, Maria Ciortea, T. Bogdan, Maria D. Lupan, Elvira Navrea câte 2 cor., Elena Voina, Maria Ardelean, Maria N. Navrea, Maria Macsim, Maria B. Băncilă, Rebi Chicomban, Reveica N. Oancea câte 1 cor.

Daruri în natură: D-l Petru Pavel, croitor a dăruit $6^1/_2$ metrii postav; D-l I. Balea, pantofar 2 perechi ghete fine.

S'au mai primit dela Domnii comercianți Frații Simay, Theiss și Marton, Frații Schütz, Kiraly Lajos, Werzar Antal, diferite stofe, care s'au folosit pentru elevele orfeline și sărmane a-le Internatului-Orfelinat.

Comitetul Reuniunei femeilor române din Brașov, exprimă pe calea aceasta, tuturor acestor binefăcători, cari au răspuns cu atâta bunăvoință la colecta se, cea mai desăvârșită și călduroasă mulțămită, asigurându-i că a alinat prin ajutorul făcut, suferințele fetițelor sărmane, lipsite de cea mai necesară îmbrăcăminte în zilele de frig și de iarnă aprigă.

*Brașov*, 1 Febr. 1908.

*Ioan Lengeru* secretar. *Maria B. Baiulescu* președintă.

*

Din incidentul petrecerii date în presara anului nou în folosul fondului Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Brașov și Săcele s'au dat următoarele Suprasolviri:

Filiala Albina 50 cor., Nicolae Mihailă, Wolfgang Schütz câte 20 cor., Dr. Eugeniu Mețian 17 cor., Elena A. Popovici 16 cor., Iuliu Popp 16 cor., Biserica naț. grecească, Tassi Safrano, Elena Săbădeanu, Elena A. Ardelean (Beiuș), N. Dima, Maria Dr. Ionescu (Caransebeș), câte 10 coroane, George Chelariu 7 cor., Arseniu Vlaicu 7 cor., Ioan Ciurcu 7·60 cor., Frații Simay 7 cor., Dr. Maniu, Tini Dr. Mănoiu, Dr. I. Moșoiu, câte 6 cor., Mihalovits et Nussbächer, Elena Safrano, Elena Pavel, câte 5 cor., Eleftera Safrano, George B. Popp, Dr. I. Hosan, Iosif Macsimilian, câte 4 cor., Zoe Damian, Marius Gebauer, Petru Popp, Dr. Iulius Mureșan, Eufrosina Kertsch, câte 3 cor., Bălașa Blebea, D. Platoș, E. Sanciali, Maria I. Savu, Maria G. Savu, Elena Baiulescu, Maria Burduloiu, Nicolae Balea, Maria Ciortea, Paraschiva Lupan, Ioan Bădițoiu, Filotea Budiu, Florea Pernea, Maria T. Christan, Ioan Maximilian, Dumitru Căpățînă, Florea Coleșa, Euf. Leucă, Maria Bârsan (Dârste), câte 2 cor., Maria Precup 1·20 cor., Ioan Lengeru, N. N., Dr. Nic. Vecerdea, câte 1 coroană.

Peste tot s'au încassat 951 cor. 20 fil. S'au spesat 666 cor. 46 fil. Rămâne venit curat 284 cor. 74 fil.

Comitetul Reuniunii exprimă cu această ocaziune viuă mulțămită atât generoșilor binefăcători, cari au contribuit cu suprasolviri, cât și celora, cari au sprijinit în alt chip tendința comitetului întru binele Reuniunii. Aduce apoi deosebită mulțămită și recunoștință stim. diletante și diletanți cum și d-lor din comitetul aranjator, cari au depus multă muncă și zel pentru reușita bună a representației teatrale și a petrecerii de dans.

Brașov, din ședința comitetului ținută la 6/19 Februarie 1908.

*Dr. I. Blaga* secretar. *Balașa Blebea* președintă.

## ECONOMIE.

### Insectele stricăcioase.

— Urmare. —

2. *Insecta de orz cu grumazul roşu* (lema melánopus) e numai de 5 mm. de lungă, are coloare vânătă, grumazul roşu-galbin, iar aripile strălucitoare. Peste iarnă ea petrece în pământ şi numai primăvara iese afară de acolo, în sămânăturile de orz şi de ovăs, unde urcându-se pe paiu, începe a găuri frunzele aceluia.

Ouăle şi le depune tot pe frunze, unde apoi clocindu-se de căldura soarelui, ies nişte vermi numiţi şi »melci golăşei« cari să vâră în spice şi le sug grăunţele.

Dacă economul bagă de samă, că insecta numită s'a ivit într'un număr mai mare, aşa că poate să-i nimicească roada întreagă, atunci trebue să cosască toată sămănătura, să o uşte şi apoi aşa uscată să o dee la vite, iar dacă insecta cu omidele ei încă nu s'a ivit, atunci pregătim un fel de leşie din 100 litre de apă curată amestecată cu 2% thanaton sau leşie de tăbac, cu care stropim cu ajutorul unei pumpe de mână, sămănaturile molipsite de aceea.

Thanatonul conţinând multă otravă în sine, stârpeşte insecta numită dimpreună cu omidele ei cu desăvârşire. Acela să poate procura şi de-a gata dela »societatea pe acţiuni ungară pentru negoţul de tăbac« din Budapesta, V., Erzsébet-tér 15 şi costă o cutie de 1300 grame 2 coroare, iar una de 5 kilograme 6 coroane.

3. *Lăcusta de Marocco* (stauronotus marocanus) încă s'a ivit în anii din urmă şi pe la noi în unele locuri şi a făcut pagube însămnate. Ea samănă cu lăcusta comună, iar modul de stârpire este acelaşi, ca şi al aceleia: să încunjură adecă locul molipsit cu şanţuri afunde, în cari apoi să adună şi să ard lăcustele sau că să nimicesc prin sdrobire, călcare şi ardere

4. *Lăcusta de Italia* (coloptenus italicus) să deosebeşte de cea de Marocco prin aceea, că are în partea dinapoi a grumazului încă de când e omidă un semn în forma lui X, pe când la cea de Marocco acela lipseşte. Aripile în partea din jos îi sunt cam roşcate.

Lăcusta de Italia să poate stârpi mai cu izbândă, cu ajutorul unor rociuri, în cari adecă să prinde ca şi peştii cei mărunţi şi apoi să bagă în anumite buţi cu apă unde să îneacă.

5. *Gârgăriţa de bucate* (calandra granaria). Mărimea acestei insecte nu trece peste 3—4 mm. Coloarea ei e neagră-brunetă. Gârgăriţa trăeşte îndeobşte în hambarele sau coşurile cu bucate, unde umblă încet printre grăunţe, căci de zburat nu poate zbura.

Femeiuşca depune începând de primăvara câte 30—60 de ouă în grăunţe, cari să desvoaltă apoi în timp de 45—50 de zile. Ca să o poată face aceasta, ea găure cu ajutorul nasului sau trombei sale câte o găurice în grăunţele sănătoase, unde adecă îşi depune oul, care apoi clocindu-se de căldură, iese omida din acela. Omida ca să poată creşte roade apoi tot miezul grăunţului de rămâne numai coaja.

Gârgăriţele se încuibează mai cu samă în hambarele acelea, unde nu să prea gată bucatele nici odată şi unde acelea nu să vântură deloc. E de însemnat, că ele nu să încuibează de loc în grăunţele de ovăs, ci numai în cele de grâu, săcară, orz şi cucuruz.

Cel mai sigur mijloc pentru stârpirea gârgăriţelor este curăţenia şi vânturatul grăunţelor în fie-care lună de câte 2—3 ori, apoi aerizarea cât mai deasă a hambarelor. Afară de acestea mirosul proaspăt al cânepei de toamnă încă nu-l pot suferi şi fug de el.

Grăunţele molipsite de gârgăriţe, înainte de întrebuinţare trebue bine vânturate în anumite triure, unde cele săci şi goale să despart de către cele întreg. şi sănătoase.

6. *Musca de Hessen* (cecidomyia destructor). Insecta aceasta în forma ţânţarului nostru, atâta daună a făcut în Europa în timpul din urmă, încât ţinuturi întregi cultivate cu grâu au fost total nimicite. Pustiirea aceasta a sămânăturilor o fac omidele insectei, cari adecă rod şi sug paiul acelora, până când să uscă cu desăvârşire.

Femeiuşca îşi depune ouăle sale mărunte la începutul toamnei pe frunzele şi paiul cel fraged al sămânăturilor. Din ouăle acestea se desvoaltă apoi nişte vermuleţi mici, cari să vâră pe lângă frunze până la paiu, unde încep a suge mustul aceluia. Sămănăturile molipsite de insectele acestea, mai întâiu încep a să îngălbini, după care încetul cu încetul să uscă cu totul.

Musca de Hessen începe cu ouatul din August şi ţine cu acela până la jumătatea lui Octombre şi dacă timpul e şi ceva mai călduros, atunci poate depune şi câte 2—3 rânduri de ouă, cari se desvoaltă în timp de 14—16 zile. Nu-i mirare deci, că sămănăturile abia răsărite, după câte-va săptămâni să prăpădesc cu totul.

Omidele deplin desvoltate ale muştelor de Hessen sunt de câte 3 mm. de lungi. Ele se prefac după-ce dă frigul în păpuşi şi ca atari iernează vârâte între frunzele şi paiele holdelor, până primăvara prin Aprilie, când apoi din păpuşi să prefac în insecte deplin desvoltate.

Abia ce s'au prefăcut în muşte să împărechează şi femeiuşca îşi începe din nou lucrul său cu depunerea ouălor pe frunzele cele nouă al holdelor, aşa că până la coacerea acestora să mai desvoaltă apoi încă alte 2—3 generaţiuni (neamuri) de insecte nouă. După secere muştele de Hessen stau ascunse prin mirişti, până toamna când se fac nouăle sămănături.

E de însemnat, că muştele de Hessen îşi depun ouăle lor toamna la primul nod al paiului de lângă pământ, iar primăvara la al doilea nod. Ouăle acelea aşa sunt de mărunte, încât cu ochii liberi abia să pot zări.

Ca mijloace de stârpire împotriva acestei insecte stricăcioase s'au aflat până acum: sămănăturile înşelătoare, cari se fac numai din câte-va brazde colo - prin August, în cari apoi să grămădesc insectele numite pentru depunerea ouălor, iar după-ce s'au grămădit, să ară holda afund, pentru ca să ajungă sub brazdă, unde apoi în decursul iernii să prăpădesc cu totul; arderea miriştei unde s'au încuibat asemenea insecte şi apoi aratul aceleia cât mai afund.

7. *Insecta pustiitoare* (rabrus giblus), care de asemenea s'a arătat în timpul din urmă în mai multe ţinuturi. Ea să ţine de familia insectelor alergătoare. Capul şi-l ţine plecat. Trupul ei e rotund şi cam lungăreţ. Partea de sus a trupului e neagră şi întunecată, iar picioarele îi sunt roşietice. Să arată prin holde de regulă pe la începutul lui Iunie. Ziua stă ascunsă prin holde şi numai noaptea să urcă pe spicul oarzelor mai ales, unde le suge mustul cel dulce, iar omidele ei mâncă frunzele paielor, aşa că acelea rămân apoi une ori golaşe de tot.

Ca mijloace de stârpire se recomandă schimbarea sămănăturilor molipsite, cu plante de sapă sau ierburi sămânate.

(Va urma).

---

### Degerăturile la vite.

In timpul iernei când gerul e în putere, atât oamenii cât şi vitele pot degera, mai ales atunci când stau mai mult timp afară în frig. Omul se mai îngrijeşte, ba cu blănuri, cu căciuli, şoşoni etc. dar bietele vite mai ales la ţară, sunt lăsate să doarmă iarna afară pe gerurile cele mai cumplite, neacoperite şi expuse la bătaia vânturilor şi a ninsoarei, din care cauză deger şi mor de frig.

Ca să poţi lupta contra gerului trebue o îmbrăcăminte bună şi o mâncare bună, care să facă corpul mai rezistent frigului.

Vitele noastre nu au nici una, nici alta din aceste cerinţe, singurul noroc pentru ele este că sunt obişnuite cu frigul, ceia-ce le face ca să reziste.

In timpul iernei natura a avut grije, ca vitele să se acopere de păr mai des şi mai mare, care le apără contra gerului. Caii englezeşti şi boii de rase streine, sunt mai plăpânzi şi nu pot suferi frigul, pe care îl suferă vitele noastre. La vite le degeră picioarele, urechile, boaşele, ugerul; la pasări creasta şi la câini labele mai des.

Este bine ca totdeauna să acoperim vitele în timp de iarnă cu pături, iar după un drum făcut, şi mai ales dacă am trecut cu vitele prin apă, trebue să le ştergem picioarele de umezeală cu o cârpă uscată. Se mai cere a nu lăsa vita să doarmă fără adăpost, căci le putem găsi a doua zi îngheţate. Câte victime nu a făcut războiul Ruso-Japonez, atât printre oameni cât şi printre vite din cauza gerului ce domină în Siberia. Corpul animalului fiind expus în ger, tot sângele se duce la organele interne precum: inimă, bojoc, ficat etc. şi atunci, picioarele, mânile, capul sunt anemiate adecă lipsite de sânge. Sângele lipsind, aceste părţi expuse gerului nu se mai nutresc ca în starea normală, şi deci se pot gangreniza.

Putem avea trei grade de degerături: întâi când degeră numai unele părţi ale corpului precum: urechile, mâinele sau picioarele; pielea ia o coloare roşie-albăstrue şi vita suferă dureri, înţepături şi o uşoară amorţeală.

In al doilea caz pielea se băşică, băşicele se sparg şi lasă în urma lor răni dureroase şi care usturâ, iar pielea are o coloare roşie închisă. In al treilea caz pielea crapă şi lasă răni negricioase, degerătura e mai mare, piciorul sau mâna se gangrenizează şi prin aceasta moartea ţesăturilor; piciorul se poate despărţi de restul corpului, cazuri care se pot vedea des la ţară, unde vitele sunt lăsate în curţi noaptea în ger şi fără de acoperemânt. Gerul mare ne amorţeşte atât pe noi cât şi pe vite, adormim fără a ne da seama şi dacă nu ne vin ajutoare la timp, putem să ne luăm rămas bun dela viaţă.

In caz când avem o vită degerată, este bine a o duce într'un coşar în care nu trebue să fie căldură mare, iar cu apă rece sau cu zăpadă frecăm locurile degerate, după aceia le frecăm cu o cârpă uscată. Dacă la un animal i-a îngheţat o labă, putem să-i introducem piciorul într'o bae cu temperatura de 13°—15 grade şi treptat, treptat adăogăm apă caldă timp de o oră şi chiar două până ajungem la temperatura de 30 grade.

Când avem răni, crăpături ale pielei, este bine a unge pielea cu glicerină iodată, sau glicerină cu iodoform şi facem pansamente, oblojeli curate.

Când piciorul e gangrenat, atunci trebue chemat veterinarul, care se pricepe la vindecarea vitei.

Când vita a degerat cu totul, e au morţită, atunci o frecăm peste tot corpue cu apă rece sau zăpadă, după aceasta cu spirt denaturat şi cu cârpe uscate, iar pe gură îi turnăm cafea neagră, sau rachiu care o desmorţeşte. Nu trebue dusă vita degerată la foc, căci facem mai rău; numai după ce şi-a revenit în fire şi după ce facem cum am arătat mai sus, atunci putem să o ducem la căldură. Ceia-ce se cere însă pentru a păzi vitele de frig este: a le da mâncare bună şi mai multă şi a le acoperi cu pături, a le şterge picioarele umede de zăpadă şi apă şi a le ţine într'un grajd călduros după ce le-am adus dela muncă.

»Veterinarul«. *Th. Ionescu.*

---

### Din traista lui Moş-Noia-Oardin.

**„Gikser".**

Un soldat ceteşte ceva despre Napoleon cuceritorul lumei: »Napoleon, de aci încolo până la moarte n'a părăsit St. Elena«.

— La dracu! — Bine trebue că a ştiut fierbe fata aia!

**Memorie bună.**

— Totuşi, tinereţa e fericirea cea mai mare în lume!

— Mă mir, dragă domnişoară, ce memorie bună ai, — de n'ai uitat vechi chestie.

**Oare de ce?**

— Dar apoi dacă îmi voiu încorda glasul meu, întreg teatrul are să tremure!

— De mânie!

**Credinţă.**

*Judecătorul*: Aşadar acuzatul ar fi zis, că toţi advocaţii sunt pungaşi şi înşelători, şi că acestea afirmaţiuni şi în scris le va da, dacă i-se vor cere!

*Martorul*: Aşa a zis mă rog la măria ta, din hoarbă'n hoarbă!

*Judecătorul*: Şi v'au dat şi în scris acestea?

*Martorul*: Ba nu mă rog, că noi l'am crezut şi fără scrisoare.

**Răspuns.**

— Oare, care medic n'a pricinuit moarte de om?

— Medicul veterinar (de vite).

**Iarnă mai uşoară.**

*Prof.*: Băieţi, avem o iarnă grea, — care mi-ar spune, când am avut iarnă mai uşoară?

*Un şcolar*: In anul trecut!

*Prof.*: Şi cum aşa?

*Şcolarul*: Aşa, că atunci domnu 'nvăţător 6 săptămâni a zăcut în pat!

**Ce-mi trebue...!**

*Advocatul*: Bade Ilie,... acuma drept să-mi spui toate... eşti vinovat sau nu?

*Ilie*: Taci că-i bine!! — Păi dacă n'aş fi vinovat, ce mi-ar mai trebui advocat? — ha!?

---

### Bibliografie.

In tipografia Ciurcu et Comp. a apărut manualul auxiliar pentru învăţători »Lecţii practice din Istoria Naturală«. *Partea I. Regnul animalic*, prelucrate de d l Radu *Frişcu*, învăţător la şcoala primară de băeţi din Braşov. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 60 bani.

Cartea aceasta prelucrată după mai mulţi autori distinşi va fi pentru învăţătorii noştri, fără îndoială, un bun manual auxiliar în ce priveşte lecţiile practice din istoria naturală.

A apărut »*Legenda Funigeilor*«, poem dramatic în trei acte de St. O. *Iosif* şi D. *Anghel*. Preţul 1 Leu.

*Ioan Adam*: „Năzuinţi" povestiri şi „Pe lângă vatâ", piide şi glume ţărăneşti. Ambele à 1.50 cor.

---

## MULTE ŞI DE TOATE.

**Păcală peţitor.**

Odată Păcală propune unui prieten, care voia să se însoare, ca să ia de soţie pe fata vecinului său.

Prietenul îi răspunse, că ar lua-o dar e schioapă.

— Nu face nimic, răspunse Păcală, cu atât mai bine, că nu va putea să te urmărească în toate părţile, ca să te vadă ce faci.

— Bine, dar e chioară!

— Şi mai bine, pentru că nu va vedea ce faci.

— Da, dar e şi surdă.

— Tocmai asta şi-ţi trebue ţie, căci nu va şti ce vorbeşti.

— Fie şi aşa, dar e cocoşată.

— Ei şi tu! Nu cumva ai vrea fată fără cusur? zise Păcală disperat.

*

**Şoareci ca decor pentru masă.**

Săptămâna trecută englezoaica Lady Whiletown a dat o splendidă masă, la care învitase un număr mare de dame din aristocraţia engleză. Pe masa bogat aranjată se aflau şi vreo 20 şoareci albi instruiţi de gazda casei. In timpul mesei şoarecii fugeau de-alungul mesei şi mâncau din sfărâmăturile, ce li se aruncau. Această atracţiune excentrică, — se zice — a produs mare surprindere. Nu ştim însă dacă cei 20 şoareci au contribuit şi la pofta de mâncare a celor învitaţi!

*

**Ţiganul trăznit.**

Un ţigan mergea într'o zi călduroasă de vară, pe o mârţoagă de cal. dintr'un sat în altul. Pe la mijlocul drumului, îl apucă o ploaie d'alea cu băşici, de curgea şiroaie de nu te vedeai om cu om. Tunetele şi trăsnetele sfâşiau văzduhul de se cutremurau toartele cerului. In ţigan se făcuse inima cât puricele.

Bătu până făcu scurtă la mână baramina de cal, dar ţi-ai găsit să mai vrea să meargă înainte. Ce să facă bietul ţigan?

Lăsă haramina în drum, de frica fulgerelor şi trăznetelor şi o sbuchi spre o căpiţă de fân, în care îşi vârâ capul, iar cealaltă parte a trupului o lăsă în bătaia furioasă a potopului.

Când se văzu baragladina la o fărâmă de adăpost, strigă cu ifos cât îl luă gura:

— Acum tune şi trăsnească, numa'n cap nu nimerească.

Din întâmplare, în căpiţa la care trăsăse ţiganul, se adăpostea şi un român, care se întorcea dela lucrul câmpului.

Cum auzi vorbele cioroiului, hoţul de român îndată eşi din ascunzătoare şi jap! îl croi peste spate pe baragladină de făcu hâc!

Tocmai atunci se auzi şi duruitul unui tunet

Bietul ţigan crezând că de bună seamă a trăsnit în şalele lui, începu a clătina din cap şi zise aşa, cam cu gura pe jumătate:

O Doamne, Doamne! Da rău te mai pricepi la gluma ţigănească!

---

POSTA ADMINISTRAŢIEI.

D-nei *E. I. Paraschiv.* Banii pentru numărul jubilar s'au primit şi numărul se va espeda la timp.

---

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

# „NOIANA“ cassă de economii, societate pe acţiuni, în Noul român (Oláhujfalu.)

## CONVOCARE.

Domnii acţionari ai cassei de economii „NOIANA“, societate pe acţiuni, în Noul român (Oláhujfalu) să invită la

## I-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în **Noul român (Oláhujfalu)** în **15 Martie 1908, la 10 oare a. m.** în localitatea şcoalei.

**Obiectele puse la ordinea zilei sunt:**

1. Raportul direcţiunei despre gestiunea societăţii până la finea anului 1907.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Prezentarea bilanţului încheiat cu 31 Decembre 1907.
4. Propunerea pentru distribuirea venitului curat.
5. Alegerea membrilor în comitetul de supraveghiere, în înţelesul § lui 39 din statute.
6. Fixarea marcelor de presenţă, pentru membrii din direcţiune şi comitetul de supraveghere.
7. Modificarea §-lui 47 din statute, în înţelesul ordinului Tribunalului reg. No. 3160/906.

Acei domni acţionari, cari sau în persoană sau prin plenipotenţiaţi, voesc a lua parte la adunarea generală ordinară, să fac atenţi a depune, conform § lui 17 din statute, acţiile scrise pe numele lor, precum şi actele de plenipotenţă, cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunării, la cassa societăţei, pe lângă revers.

**Direcţiunea.**

### Contul Bilanţului cu 31 Decemvrie 1907. — Mérleg számla 1907 évi december hó 31-én.

| ACTIVE: — VAGYON: | | Cor. | fil | PASIVE: — TEHER: | Cor. | fil |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Cassa în numărar — készpénz. . . . . | | 11179 | 72 | Capital social — Részvénytőke . . . . | | |
| Cambii escomptate — Bank váltók | 144100·— | | | 420 bucăţi acţii à cor. 100·— | | |
| Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök . . . . . | 2560·— | 146660 | — | 420 drb. résvény à 100·— K. . . . . | 42000 | — |
| Mobiliar — Felszerelés . . . . | 1010·70 | | | Fond de reservă — Tartalék alap . . . | 60 | — |
| după amortisare de 10% — | | | | Depuneri spre fructificare — Betétek . . | 85943 | 85 |
| leirás után 10% . . . . . | 101·07 | 909 | 63 | Reescompt — Visszleszámitolás . . . . | 18777 | — |
| Diverse conturi debitoare — Különféle hitel | | 30 | — | Interese transit. ant. — Átmeneti kamatok | 6847 | 14 |
| | | | | Diverse conturi credit. — Különféle hitelezők | 47 | 16 |
| | | | | Profit curat — Tiszta nyereség . . . . | 5104 | 20 |
| | | 158779 | 35 | | 158779 | 35 |

### Contul Profitului şi Perderilor cu 31 Decembre 1907. — Nyereség és Veszteség számla 1907 év December hó 31-ével.

| EŞITE: — KIADÁS: | | Cor. | fil | ÎNTRATE: — BEVÉTELEK: | | Cor. | fil |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Interese; — Kamatok: | | | | Interese: — Kamatok: | | | |
| după depuneri spre fructificare — betétek után . . . . . | 3217·40 | | | dela cambii escomptate — leszámitolt váltókután . . . | 5324·30 | | |
| interese de reescompt — Folyó számla utáni kamatok . . | 1742·57 | 4959 | 97 | dela împrumuturi hipotecare — jelzálogos kölcsönök után | 199·31 | | |
| Spese — Költségek: | | | | dela întârzieri — késedelmezésektől | 1165·84 | 6689 | 45 |
| Spese de birou — Irodai költség. | 803·66 | | | Proviziuni — Jutalékok . . . . . . . | | 2982 | 83 |
| Salare — Fizetések . . . . . | 1100·— | 1903 | 66 | Diverse venituri — Különféle jövedelmek | | 3533 | 86 |
| Marce de prezenţă — Jelenléti dijak . . | | 368 | — | | | | |
| Chirie — Házbér . . . . . . . . . . | | 100 | — | | | | |
| Contribuţiune: — Adó: | | | | | | | |
| directă — egyenes . . . . . . . | 359·33 | | | | | | |
| 10% la interesele de depuneri — 10% betéti kamatok után | 309·91 | 669 | 24 | | | | |
| Amortizare 10% din mobiliar — leirás felszerelésből 10% . . . . | | 101 | 07 | | | | |
| Profit curat — Tiszta nyereség . . . . | | 5104 | 20 | | | | |
| | | 13206 | 14 | | | 13206 | 14 |

Noul Rumân (Oláhujfalú), în 31 Decembre 1907.

*Aurelian Negruţ*, m. p.
preşedintele direcţiunei.

**Membrii Direcţiunei:**

*Alexandru Bugner* m. p. *Aurel Oprean* m. p. *Ioan Giurca* m. p. *Lesmann Arnold* m. p.
*George Boeriu* m. p. *Alexandru Comşia* m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente şi l'am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi auxiliare, cari au fost purtate în bună ordine.

Noul rumân (Oláhujfalu), în 31 Decemvrie 1907.

**Membrii în comitetul de supraveghiere:**

*Lazar Cocoş* m. p. *Iosif Streza* m. p. *Ioane Sierbu* m. p. *Petru Cioran* m. p. *Vasilie Aron* m. p.
preşedinte.

## Propunerea direcţiunei:

**referitoare la distribuirea profitului curat de cor. 5104·20, realisat cu finea anului 1907, conform §. 46 şi 56 din statute.**

I. Conform §§ 46 şi 56 din statutele societăţii se dau acţionarilor 5% după capitalul vărsat . . . . . . 3566 70
Restul de cor. . . . . . 1537·50
II. Să împarte în modul următor:
a) Conform § 46 din statutele soc. se dau fondului de reservă 76 87
b) 5% tantiema membrilor direct. 76 87
c) 3% „ comitet de suprav. 46·13
d) 2% „ pentru oficalii soc. 15·35
e) 1% pentru scopuri de binefaceri 15·37
Dotaţiune fondului de rezervă . . 1000·—
La dispoziţiunea direcţiunei . . . 291·51 1537·50
Total . . 5104·20

**Direcţiunea.**

## CONCURS.

La centrala şi la filiala noastră din Gherla sunt de ocupat **două posturi de contabili**, retribuite cu salar anual începător pentru fiecare de K 2000 şi cuartir liber la institut.

Reflectanţii au să-şi înainteze până în 16 Martie n. a. c., în persoană subscrisei direcţiuni petiţiile lor, instruite cu documente, prin cari să-şi dovedească atât pregătirile teoretice de bancă cât şi cele practice, precum şi cunoaşterea limbilor uzitate.

Postul e de a se ocupa imediat după numire.

Cluj, la 22 Februarie 1908.

DIRECŢIUNEA
**institutului de credit şi economii „ECONOMUL“.**
(1—2.)

**Nr. 1557/1908.**

## Concurs.

La postul de **architect orăşenesc** sistemizat prin decisul reprezentanţei oraşului Braşov, adus sub Nr. prot. 327/907 şi aprobat cu decizul reprezentaţiunei municipală adus sub Nr. prot. 694/907 deschid pe lângă condiţiunile următoare concurs şi provoc pe toţi acei, cari voesc a obţinea postul acesta, ca să-şi aştearnă petiţiunile instruate conform legei pe lângă documentarea cualificaţiunei la subscrisul vicecomite cel mai târziu până la 15 Martie 1908 deoarece petiţiunile ce vor sosi mai târziu, nu se vor lua în consideraţiune.

Emolumentele architectului orăşenesc sunt următoarele: 2400 cor. salar fundamental, 600 cor. bani de cuartir şi quinquenalele corespunzătoare în senzul statutului de organizatiune.

In deosebi atrag atenţiunea competenţilor referitor la §-ul 111 al statutului de organizaţiune orăşenesc, prin care li-se interzice architecţilor orăşeneşti ori-ce întreprindere de conducere la edificări private.

Postul de architect orăşenesc se întregeşte în senzul §-lui 109 al statutului orăşenesc pe viaţă.

Braşov, în 15 Februarie 1908.

**Augustin Jekelius** m. p.,
vicecomite.
(2—2.)

**Ad. Nr. 19/1908.**

## PUBLICAŢIUNE.

**Duminecă în 2 (15) Martie 1908 la oarele 10 a. m** se va ţinea licitaţie publică cu oferte închise în sala de şedinţe a Comitetului parohial dela Biserica Sf. Neculae din Braşov-Schei, pentru darea în întreprindere a **reparaturilor**, ce sunt de esecutat la casa de sus din stupina noastră de lângă Bârsă de sub N rii conscripţionali 66, 67, 68 şi 70.

Ofertele, însoţite de o garanţie provizorie în sumă de Cor. 200·—, să vor preda în mâna d-lui Epitrop-Econom **Andreiu Lupan** sen., Strada Ecaterinei Nr. 4., dela care să pot trage toate informaţiunile asupra devizului, condiţiilor etc.

Braşov, în 8 Faur 1908.

*Dr. V. Saftu*, prez. (4—3) *I. Prişcu*, secretar.

# „ALBINA“,
**institut de credit și economii în SIBIIU.**

### Raportul comitetului de supraveghiare.

*Onorată adunare generală!*

Subsemnatul comitet de supraveghiare în conformitate cu dispozițiile legii comerciale examinând bilanțul institutului de credit și economii „Albina“ l'am aflat exact.

Scontrând efectele, numărarul și alte valori le-am aflat în consonanță numerică cu cărtile principale și auxiliare ale institutului.

Ne alaturăm deci propunerii direcțiunii referitor la împărțirea profitului net de K 270,531·42 rugându-Vă a ne da atât nouă, cât și direcțiunii absolutorul pentru gestiunea anului 1907.

Sibiiu, 11 Februarie n., 1908.

**Comitetul de supraveghiare:**

Dr. Ilarion Pușcariu m. p., Nicolae Ivan m. p., Mateiu Voileanu m. p., Ioan Henteș m. p., Victor Fincu m. p.



Tipografia A. Mureșianu, Brașov.